

Handlingsplan Agenda 2030 **2018–2020**

Handlingsplan Agenda 2030

2018–2020

Sammanfattning

Agenda 2030 är en agenda för förändring mot ett hållbart samhälle. Sverige ska vara ledande i genomförandet av agendan. Genomförandet innebär en successiv omställning av Sverige som modern och hållbar välfärdsstat, på hemmaplan och som del av det globala systemet. I denna handlingsplan för 2018–2020 beskriver regeringen ett antal centrala åtgärder för hållbar utveckling som förväntas att ge resultat och effekter under kommande år. Nyckeln till ett framgångsrikt genomförande av agendan är att det i samhället finns en bred delaktighet i omställningen. Med handlingsplanen avser regeringen att underlätta för olika samhällsaktörers bidrag till en fortsatt omställning samt ge fortsatt kraft till den politik som regeringen driver för hållbarhet. Handlingsplanen lyfter fram sex tematiska fokusområden och därutöver fyra nyckelfaktorer för genomförandet. Handlingsplanen fokuserar på det nationella genomförandet av Agenda 2030, men omfattar även Sveriges bidrag till det globala genomförandet av agendan.

Sverige ska vara ett land i hållbar utveckling. Med denna handlingsplan redogör regeringen för en politik för omställningen mot en hållbar utveckling.

Innehållsförteckning

1	Agenda 2030 – en agenda för förändring	6
1.1	Gemensamma utmaningar	7
1.2	Omställningen till ett hållbart samhälle pågår	7
1.3	Regeringens politik driver omställningen framåt	7
1.4	En handlingsplan för fortsatt omställning	9
2	Sverige – en ledande kraft för hållbar utveckling	10
2.1	Agenda 2030 stärker det svenska hållbarhetsarbetet	10
2.2	Genomförandet av Agenda 2030 i Sverige	11
3	Regeringens politik driver på omställningen	12
4	Fokusområden – åtgärder 2018–2020	41
4.1	Ett jämlikt och jämställt samhälle	41
4.2	Hållbara samhällen	45
4.3	En samhällsnyttig, cirkulär och biobaserad ekonomi	46
4.4	Ett starkt näringsliv med hållbart företagande	49
4.5	En hållbar och hälsosam livsmedelskedja	51
4.6	Kunskap och innovation	53

5	Stöd till kommuner och landsting för att underlätta genomförandet	57
5.1	Kommuner och landsting är viktiga i genomförandet	57
5.2	Åtgärder som stödjer genomförandet i kommuner och landsting	58
6	Samverkan och partnerskap med näringsliv och civilsamhälle	61
6.1	Nyskapande plattformar och partnerskap	61
6.2	Nya möjligheter till samverkan	64
7	Sverige som pådrivande kraft inom EU och för det internationella genomförandet av Agenda 2030	66
7.1	Bilaterala samarbeten genom Sveriges utlandsmyndigheter	66
7.2	Samarbeten i Sveriges närområde	66
7.3	Samarbeten på andra regionala arenor	67
7.4	EU, Europarådet och OSSE	68
7.5	FN och multilaterala samarbeten	70
8	Styrning, ledning och uppföljning	73
8.1	Styrning och ledning	73
8.2	Uppföljning	78
9	Vägen framåt	80

1

Agenda 2030 – en agenda för förändring

Vid FN:s toppmöte den 25 september 2015 antog världens stats- och regeringschefer Agenda 2030 med dess 17 globala mål för hållbar utveckling. Världens länder har åtagit sig att fram till år 2030 leda världen mot en hållbar och rättvis framtid, att utrota fattigdom och hunger överallt, att bekämpa ojämlikheter inom och mellan länder, att bygga fredliga, rättvisa och inkluderande samhällen, att förverkliga de mänskliga rättigheterna och främja jämställdhet och kvinnors och flickors egenmakt samt att säkerställa ett varaktigt skydd för planeten och dess naturresurser.

FN:s medlemsstater uttalade bl.a. följande i FN-resolutionen om agendan: ”Vi har stakat ut vägen mot hållbar utveckling. Det är upp till oss alla att se till att resan blir framgångsrik”.

Sverige ska vara ledande i genomförandet av Agendan 2030, på hemmaplan och globalt. Genomförandet innebär en successiv omställning av Sverige som modern välfärdsstat. Sverige ska transformeras till världens första fossilfria välfärdsland. Sverige ska vara en internationell förebild när det gäller ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet, med en samstämmig politik som tar hänsyn till fattiga människors perspektiv och mänskliga rättigheter.

Agenda 2030 är en angelägenhet för hela samhället. För att Sverige även fortsättningsvis ska kunna visa vägen mot en hållbar utveckling måste hela samhället vara delaktigt. Alla ska vara med och ingen ska lämnas utanför.

Agendan ska stimulera till handling. Denna handlingsplan avser 2018–2020 och syftar till att med utgångspunkt i statliga åtgärder underlätta för alla aktörer i denna successiva omställning. Handlingsplanen lyfter fram sex tematiska fokusområden och därutöver fyra nyckelfaktorer för genomförandet: styrning och uppföljning; lokalt och regionalt genomförande, partnerskap och samverkan samt internationellt ledarskap.

1.1 Gemensamma utmaningar

Sverige ligger långt fram i arbetet med hållbar utveckling, men har i likhet med många andra länder fortfarande stora utmaningar att hantera. Ojämlighet växer i många länder, hoten mot planeten på miljö- och klimatområdet är betydande och det finns fortsatta utmaningar när det gäller att uppnå jämlik hälsa och lika möjligheter till livslångt lärande.

Omställningen behöver fortsätta och den måste göras tillsammans med andra länder. Även om vi i Sverige skulle göra allt rätt så räcker det inte. Vi är i många avseenden beroende av gemensamma lösningar. Det gäller bl.a. arbetet mot utsläpp av växthusgaser, skatteflykt, konflikter och konfliktorsaker, antibiotikaresistens, människohandel samt ohållbara konsumtions- och produktionsmönster.

För alltifrån företagsledare och akademiker till miljöaktivister och arbetsrättskämpar är det uppenbart att vi måste tänka gränsöverskridande. Problemen måste lösas gemensamt.

1.2 Omställningen till ett hållbart samhälle pågår

Omställningen till ett mer hållbart samhälle pågår över hela landet. Kommuner och landsting satsar på en hållbar samhällsutveckling. Stora delar av näringslivet ser hållbarhet som en konkurrensfördel och många företag har gjort ett gemensamt åtagande om att bidra till att uppfylla agendans mål. Civilsamhället visar vägen genom egna insatser och genom att påverka beslutsfattare. Ett stort antal myndigheter har enats om en gemensam avsiktsförklaring för agendan. Universitet och högskolor bidrar med ledande forskning för hållbar utveckling. Allt fler människor i Sverige uppger att hållbarhet, påverkar deras konsumtionsbeslut. Många svenska samhällsaktörer bidrar även till en hållbar utveckling globalt och till omställning runt om i världen.

1.3 Regeringens politik driver omställningen framåt

Regeringen bedriver en ambitiös politik för hållbar utveckling och för att nå de globala målen, t.ex. genom:

- ett klimatpolitiskt ramverk som sätter ramarna för samhällets aktörer, med bl.a. målet att Sverige inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären 2045,

- en strategi för hållbar konsumtion som bl.a. syftar till ökad kunskap och fördjupat samarbete mellan samhällsaktörer,
- en tioårig nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor,
- ett nytt nationellt mål och en ny inriktning för funktionshinderspolitiken som utgår från FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning,
- en strategi för smart industri, som syftar till att stärka industrins konkurrenskraft med fokus på digitalisering, hållbarhet, kompetens och innovationskraft,
- en reviderad ägarpolicy för de statligt ägda bolagen som slår fast att Agenda 2030 och de globala målen ska vara vägledande för bolagens arbete med hållbart företagande,
- ett policyramverk för internationellt utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd som tar avstamp i Agenda 2030,
- en nationell strategi för arbetet med mänskliga rättigheter liksom en strategi för arbetet med de mänskliga rättigheterna, demokrati och rättsstatens principer i utvecklingssamarbetet samt en handlingsplan för företagande och mänskliga rättigheter, samt
- ett budgetarbete som lyfter fram hållbar utveckling, bl.a. i form av välstånd indikatorer, jämställdhetsbudgetering och en särskild klimatbilaga.

Dessa och andra beslut i agendans anda får effekt under de kommande åren.

Regeringen har vidare tagit internationella initiativ och lyft fram en rad frågor som stärker genomförandet av agendan globalt, såsom den feministiska utrikespolitiken, Sveriges och Fijis initiativ till FN:s havskonferens, ledarskap inom klimatfinansiering, ordförandeskapet i den internationella dialogen om fredsbyggande och statsbyggande samt Global Deal, ett globalt partnerskap för social dialog och inkluderande tillväxt. Sverige är och ska fortsatt vara pådrivande för genomförandet av agendan i vårt närområde, inom EU, samt i regionala och internationella fora.

Regeringen för en ambitiös politik för global utveckling med rättighetsperspektivet och fattiga människors perspektiv i centrum. Politiken fastställdes av riksdagen 2003 och har sedan 2014 tillämpats med ökad kraft. Jämställdhet och alla kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna är en grundpelare i genomförandet av Agenda 2030, i Sverige och i världen. Sverige har ett omfattande internationellt utvecklingssamarbete med högt anseende. Sveriges bistånd har förstärkts under denna mandatperiod.

Hållbar utveckling ska vägleda all politik fram till 2030. Alla statsråd är ansvariga för genomförandet av agendan inom sina respektive ansvarsområden.

1.4 En handlingsplan för fortsatt omställning

Den samhällsförändring som agendan beskriver är långsiktig. Handlingsplanen för 2018–2020 syftar till att ta ytterligare steg för att nå målen genom att underlätta alla samhällsaktörers bidrag till den fortsatta omställningen. Det treåriga tidsperspektivet inbjuder till uppföljning och lärande inför arbetet som följer efter 2020. Handlingsplanen fokuserar på det nationella genomförandet, men omfattar även Sveriges bidrag till det globala genomförandet av Agenda 2030. Med handlingsplanen avser regeringen att:

- lyfta fram åtgärder inom sex fokusområden, inklusive tvärsektorieella åtgärder samt beskriva hur regeringens politik bidrar till de 17 globala målen,
- stödja och underlätta ett än starkare engagemang på lokal och regional nivå i kommuner och landsting,
- stimulera och utveckla former för samverkan och partnerskap inom och mellan den offentliga sektorn, näringslivet, civilsamhället, akademien och andra samhällsaktörer för hållbar utveckling,
- beskriva hur Sverige verkar som en pådrivande kraft för Agenda 2030 på internationella arenor och hur arbetet kan intensifieras,
- lägga grunden för en stärkt parlamentarisk förankring av Sveriges Agenda 2030-genomförande, samt
- etablera ett samlat system för kontinuerlig uppföljning av genomförandet.

2

Sverige – en ledande kraft för hållbar utveckling

År 1972 samlades världens ledare i Stockholm för den första FN-konferensen om relationen mellan människa och miljö under titeln ”Bara en jord”. Konferensen bidrog till att förändra den internationella agendan. I slutdeklarationen talas bl.a. om vikten av balans mellan ekonomisk, social och miljömässig utveckling.

Nästa milstolpe var FN:s konferens om miljö och utveckling i Rio de Janeiro 1992. Sverige hade en hög profil vid konferensen och drev bl.a. frågor om demokrati och miljö, energieffektivitet, samt vatten- och sanitet. Sveriges arbete med hållbarhetsfrågor intensifierades, bl.a. genom handlingsprogrammet Agenda 21. Även vid det påföljande världstoppmötet om hållbar utveckling i Johannesburg 2002 hade Sverige en central roll.

Sveriges första strategi för en nationell hållbar utveckling antogs av riksdagen 2002. Samma år skrevs främjandet av en hållbar utveckling in i svensk grundlag. I slutet av 2003 beslutade riksdagen om en svensk politik för en rättvis och hållbar global utveckling som omfattar alla politikområden (Politik för global utveckling, PGU).

År 1999 lades, efter beslut av riksdagen, grunden för det nationella miljömålssystemet. En ny målstruktur med ett generationsmål samt med miljökvalitetsmål och etappmål beslutades av riksdagen 2010. Miljömålen konkretiserar samt ger drivkraft och försprång i arbetet med att genomföra den miljömässiga dimensionen av Agenda 2030. Även på en rad andra politikområden har riksdagen beslutat mål av stor betydelse för hållbar utveckling, t.ex. det nationella målet för folkhälsoarbetet, jämställdhetspolitiska mål och transportpolitiska mål.

Agenda 2030 kom till genom en inkluderande process. Förhandlingarna om agendan föregicks av breda konsultationer. Representanter från lokalsamhället och en bredd av samhällsaktörer deltog under hela förhandlingen. Sverige och EU fick stort genomslag för sina prioriteringar inom områden som miljö, klimat, jämställdhet, sexuell och reproduktiv hälsa och reproduktiva rättigheter, jämlikhet, demokrati, mänskliga rättigheter, FN-reformer, migration samt produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor.

2.1 Agenda 2030 stärker det svenska hållbarhetsarbetet

I Sverige finns strukturer och processer som lett fram till att vi är ett av de mest hållbara länderna i världen. Agenda 2030 stärker hållbarhetsarbetet ytterligare, på följande sätt:

- Agendan ger förändringskraft, engagerar nya generationer och stimulerar till nya samarbeten och initiativ.
- Agendan utgör en tydlig kompass för hållbarhetsarbetet och ett ramverk för uppföljning som är gemensamt för hela världen.
- Agendan erbjuder ett språk och en referensram, som kan förena individen, det lilla och det stora företaget, myndigheten och spetsforskningen över gränser och mellan samhällen.
- Agendan har ett tydligt budskap om samstämmighet och vikten av att ta tillvara synergier. Det handlar om att de tre dimensionerna av hållbar utveckling, liksom de globala målen, är ömsesidigt beroende av varandra. Att ta tillvara den nära kopplingen mellan de olika delarna av agendan är avgörande för att agendan ska genomföras. Det handlar även om samstämmighet för global utveckling, dvs. att beslut ska ta hänsyn till effekten på fattiga människors livsvillkor i utvecklingsländer och värna deras rättigheter i linje med Sveriges PGU.
- Agendan understryker att alla ska med. Den lyfter fram det långsiktiga perspektivet, liksom barns och ungas perspektiv, och ger nästa generation inflytande över dagens beslut.

2.2 Genomförandet av Agenda 2030 i Sverige

Agenda 2030 är ett ramverk med verktyg för att nå en hållbar utveckling. Sedan agendan antogs 2015 har en mängd politiska beslut fattats inom en rad politikområden som bidrar till Sveriges genomförande av agendan. För att kartlägga Sveriges utgångsposition i förhållande till agendan, stödja och stimulera genomförandet och få underlag till fortsatt arbete har regeringen vidtagit flera åtgärder. En delegation, som antagit namnet Agenda 2030-delegationen, tillsattes 2016. Statistiska centralbyrån (SCB) har, på regeringens uppdrag, analyserat hur Sverige lever upp till målen i Agenda 2030 och tagit fram förslag på en statistikbaserad uppföljning med indikatorer för Sveriges genomförande av agendan. Ett stort antal myndigheter har bidragit med underlag till det fortsatta arbetet med genomförandet av Agenda 2030.

Utifrån dessa underlag tar regeringen nu nästa steg i form av denna nationella handlingsplan.

Sverige ska vara ett land i hållbar utveckling. Regeringen ska genom nationellt och internationellt ledarskap driva på genomförandet av Agenda 2030 och dess 17 mål för hållbar utveckling.

3

Regeringens politik driver på omställningen

Regeringen bedriver en ambitiös politik för hållbar utveckling och för att nå de globala målen och dess delmål. Nedan redovisas ett urval av åtgärder som kommer att få fortsatt effekt vad gäller genomförandet av agendans mål under de kommande åren, fördelat på respektive mål i agendan. Vid urvalet har fokus lagts på det svenska genomförandet, även om bidrag till det globala genomförandet av Agenda 2030 också behandlas.

Mål 1 – Avskaffa fattigdom i alla dess former överallt

Regeringen verkar för minskade klyftor och jämställda livsinkomster

- Regeringens plan för jämställda livsinkomster innehåller åtgärder för minskade inkomstskillnader mellan kvinnor och män (se vidare mål 5).
- Pensionsöverenskommelsen innehåller insatser för jämställda pensioner och ett förstärkt grundskydd av vikt för de mest utsatta.
- En kvarts miljon människor är långvarigt överskuldssatta i Sverige och många lever under svåra ekonomiska förhållanden. Regeringens strategi mot överskuldssättning innehåller både förebyggande insatser och rehabiliteringsåtgärder.
- Regeringen lägger fast en ny inriktning i funktionshinderspolitiken (se vidare mål 10).
- Även insatser för jämlik hälsa och utbildning (se mål 3 och 4), minskad arbetslöshet (se mål 8 och 9), mot segregation (se mål 16) liksom insatser under en rad andra mål är av betydelse för mål 1, vilket återspeglar fattigdomens många dimensioner.

Regeringen har en hög ambition att minska fattigdomen i alla dess dimensioner i omvärlden

- Med det nya policyramverket för svenskt utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd har regeringen lagt fast riktlinjerna för svenskt internationellt bistånd, utifrån målet om att skapa förutsättningar för

bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Policyramverket förhåller sig till Agenda 2030, åtaganden om utvecklingsfinansiering och klimatavtalet från Paris. Regeringens mål är att biståndet ska uppgå till 1 procent av bruttonationalinkomsten. Principerna om bistånds- och utvecklingseffektivitet är centrala för svenskt utvecklingssamarbete.

- Regeringens nystart av PGU handlar om alla politikområdets bidrag till global utveckling. Agenda 2030 utgör en ram för arbetet. PGU ses internationellt som en förebild för hur ambitionsnivån inom samstämmighet för global utveckling kan höjas.
- Regeringen verkar bl.a. för att stärka utvecklingsländerns egen kapacitet att bygga upp breda inkluderande sociala trygghetssystem.

Mål 2 – Avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning och förbättrad nutrition samt främja ett hållbart jordbruk

Regeringen verkar för en konkurrenskraftig livsmedelskedja för hållbar utveckling i hela landet

- Regeringens livsmedelsstrategi syftar till att skapa en konkurrenskraftig livsmedelskedja, där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta nationella miljömål nås, för att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet. Minskat matsvinn utgör en viktig del av livsmedelsstrategin.
- Regeringen avser att fortsätta verka för hållbart jordbruk och fiske vid utformningen av EU:s gemensamma politik på dessa områden.
- Regeringens förslag till ny djurskyddslag syftar till att Sverige även fortsättningsvis ska vara ett föregångsland när det gäller djurhälsa, djurskydd och djurvälstånd.
- Den nya folkhälsopolitiken innehåller ett målområde för levnadsvanor, där bra matvanor för alla är en viktig del.

Regeringen sätter fokus på lantbrukets och fiskets viktiga roll för att möta globala utmaningar

- Inom EU verkar regeringen för mer liberala handelsregler för jordbruks- och fiskeprodukter, som är viktiga exportvaror för utvecklingsländer. Regeringen verkar även för att avskaffa skadliga subventioner.
- Regeringens nya strategi för det svenska engagemanget i FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation, FAO, sätter bl.a. fokus på jord- och skogsbrukets samt fiskets roll för globala utmaningar inom klimat-, livsmedelsförsörjnings- och nutritionsområdet.
- Regeringen prioriterar det internationella arbetet mot antibiotikaresistens, eftersom det är där effekten förväntas vara störst. Regering-

en verkar bl.a. för tvärssektoriella åtgärder i frågor som rör djurhälsa, folkhälsa och miljö.

Mål 3 – Säkerställa hälsosamma liv och främja välbefinnande för alla i alla åldrar

Regeringen arbetar för en jämlik hälsa

- Regeringen har beslutat en proposition om en utvecklad folkhälso-politik. Folkhälsopolitikens mål är att skapa förutsättningar för en god och jämlik hälsa för hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation. Folkhälsoarbetet fokuserar på insatser som förbättrar villkoren för de mest utsatta som löper störst risk att drabbas av ohälsa och för tidig död.
- Regeringen satsar årligen stora resurser på idrottspolitiken. Den ska bl.a. främja en god folkhälsa samt en fri och självständig idrotts-rörelse.
- Att förbättra cancervården och göra den mer jämlik är prioriterat. En central del av den nationella cancerstrategin är etableringen av sex regionala cancercentrum, med syftet att bl.a. nå en ökad vård-kvalitet.
- Stora satsningar görs på psykisk hälsa, bl.a. genom årliga överens-kommelser med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). Staten och SKL är överens om att det behövs en utveckling som omfattar såväl främjande av psykisk hälsa, förebyggande och tidiga insatser som behandling, stöd och rehabilitering för personer med allvarliga psykiska sjukdomar och psykiska funktionsnedsättningar.
- Den samlade strategin för alkohol-, narkotika-, dopnings- och to-bakspolitiken (ANDT-politiken) 2016–2020 omfattar mål och in-satsområden för att minska tillgängligheten till och efterfrågan på sådana substanser samt för vård och stöd av god kvalitet.
- Stora satsningar görs på kvinnors hälsa och på den vård som riktas till kvinnor, såsom stärkt förlossningsvård, stärkta insatser i primär-vården med inriktning på socioekonomiskt utsatta områden, avgifts-fri mammografi och screening för livmoderhalscancer samt kost-nadsfria preventivmedel för unga upp till 21 år.
- Nystart för Nollvisionen, ett inriktningsdokument som beslutades av regeringen 2016, pekar ut riktningen för att fortsätta minska an-talet omkomna och allvarligt skadade i trafikolyckor. Svenskt trafik-säkerhetsarbete bidrar, genom säkrare fordon, vägar och trafikanter, bidrar årligen till minskade dödstal och därmed en bättre folkhälsa.
- En ny strategi mot hiv/aids och vissa andra smittsamma sjukdomar syftar till att minska spridningen av dessa sjukdomar samt att smitta-de ska få vård och stöd.

- En ny nationell läkemedelsstrategi, beslutad av regeringen och SKL, syftar till att främja samarbete och att uppnå visionen ”rätt läkemedelsanvändning till nytta för patient och samhälle”.

Regeringen håller en hög profil inom global hälsa.

- Sverige är, i förhållande till BNP, en av de största finansiärerna till Globala fonden mot hiv/aids, tuberkulos och malaria samt Gavi (vaccinationer).
- Regeringen verkar internationellt för ett effektivare system för global hälsa där finansiering matchas med tekniskt och strategiskt stöd samt för ett ökat fokus på Agenda 2030.
- Regeringen verkar globalt för hälsosystem som främjar jämlik och jämställd hälsa och att folkhälsarbetet utgår från bestämningsfaktorer för hälsa, varav flera ligger utom hälsosystemen, för att säkerställa att hälsa beaktas inom andra politikområden.
- Regeringen lägger särskild vikt vid sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter och verkar för detta globalt både i ord och handling, trots ökat internationellt motstånd.
- Sverige ska stå värd för den tredje globala högnivåkonferensen om trafiksäkerhet 2020. Konferensen kommer att bidra till att sätta fokus på trafiksäkerhet och dess folkhälsospekter.

Mål 4 – Säkerställa en inkluderande och likvärdig utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla

Regeringen arbetar för en jämlik kunskapsskola

- Regeringen prioriterar insatser för att tidigt ge det stöd elever behöver, stärka läraryrkets attraktivitet och ge lärarna mer tid med eleverna samt en jämlik skola för alla elever genom riktade insatser till de skolor som har störst utmaningar.
- Sedan regeringen tillträdde har 28 000 fler anställts i skolväsendet. Satsningar för höjda lärarlöner, stärkt specialpedagogik och förbättrad elevhälsa görs.
- Propositionen Läsa, skriva, räkna – en garanti för tidiga stödinsatser överlämnades till riksdagen våren 2018. Syftet med garantin är att en elev i behov av stöd tidigt ska få stöd utformat utifrån sitt behov.
- Ett statligt stöd för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling har införts. Resurserna ska viktas med hänsyn till socioekonomiska faktorer.
- Skolans jämställdhetsuppdrag har förtydligats genom att det i läroplanen för bl.a. grundskolan anges att utbildningen och undervis-

ningen ska organiseras och genomföras så att barn och elever möts oavsett könstillhörighet samt att skolan har ett ansvar att motverka könsmonster som kan begränsa elevernas lärande och utveckling.

- Skolplikten har förlängts genom att förskoleklassen blir obligatorisk.
- Statens skolverk har i uppdrag att kartlägga deltagandet i förskolan och föreslå åtgärder för att öka deltagandet. Gruppen nyanlända ska belysas särskilt.
- Regeringen har förlängt satsningen Lärarlyftet II för att bredda befintliga lärares behörighet, inför en försöksverksamhet för att öka antalet lärare inom framför allt matematik och i de naturorienterande ämnena samt vidtar åtgärder för att göra utländska lärare behöriga.
- I regeringens långsiktiga reformprogram för minskad segregation ingår att lyfta skolorna och elevernas resultat som ett av fem prioriterade områden.
- Regeringen föreslår även åtgärder för att förbättra genomströmningen och kvaliteten i gymnasieskolan.
- Regeringen satsar på ett nytt kunskapslyft med en stor utbyggnad av bl.a. den kommunala vuxenutbildningen, yrkeshögskolan och folkhögskolan.

Regeringen arbetar för en högskola av hög kvalitet som når människor under hela livet och i hela landet

- Regeringen bygger ut högskolan med 25 000 utbildningsplatser till 2021, bl.a. på lärarutbildningen, ingenjörutbildningen, utbildningen inom samhällsbyggnadssektorn samt hälso- och sjukvårdsutbildningen.
- Den högre utbildningen ska finnas tillgänglig i hela landet, t.ex. via distansutbildningar eller via kommunala lärcentra. Den ska möjliggöra ett livslångt lärande samt bidra till hållbar utveckling, tillväxt och jämlikhet. Regeringen har föreslagit ett nytt ramverk för tillträde till högskolan.
- Regeringen har gett ett flertal uppdrag till högskolorna för att främja jämställdhet mellan kvinnor och män. Uppdragen avser bl.a. jämställdhetsintegrering, jämställdhet vid fördelning av forskningsmedel och förbättrade karriärvillkor.
- Utbildning för hållbar utveckling är en fråga som kräver långsiktigt nationellt arbete inom såväl skolväsendet som den högre utbildningen. Ett uppföljningsarbete pågår (se vidare avsnitt 4.6).

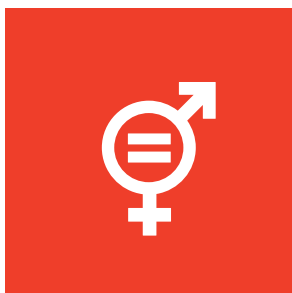

Sverige ska vara en ledande kunskapsnation

- Sverige ska vara en ledande kunskapsnation och ett av världens främsta forskningsländer. Därför investerar regeringen i att bygga ett modernt kunskapssamhälle med högklassig forskning och utbildning i hela landet.
- Regeringen avser att även fortsättningsvis verka för att forskning och högre utbildning vid svenska universitet och högskolor stärker det internationella samarbetet, inklusive inom ramen för utvecklingssamarbetet.

Regeringen är aktiv i det internationella arbetet för utbildning och utbildning för hållbar utveckling

- Regeringen avser att fortsätta med det aktiva internationella arbetet för utbildning för hållbar utveckling, som är särskilt framträdande inom ramen för medlemskapet i Unesco. Regeringen antog i mars 2018 en strategi för Sveriges samarbete med Unesco 2018–2021.
- Regeringen stöder utbildning genom utvecklingssamarbetet, främst via globala fonder som Global Partnership for Education samt stöd till Världsbanksgruppen och olika FN-organ, bl.a. UNICEF och Unesco.
- Regeringen avser att i det internationella arbetet fortsätta verka för ökade möjligheter för barn med funktionsnedsättning att påbörja och fullfölja grundläggande utbildning.

Mål 5 – Uppnå jämställdhet och alla kvinnors och flickors egenmakt

Regeringen reformerar jämställdhetspolitiken

- En reformerad jämställdhetspolitik lägger grunden för ett samlat, effektivt och långsiktigt arbete för ett jämställt samhälle.
- En ny jämställdhetsmyndighet ansvarar för uppföljning, analys, samordning och stöd och ska bidra till ett effektivt genomförande av jämställdhetspolitiken.
- Jämställdhetsbudgetering används i arbetet med statens budget och regeringen har beslutat om jämställdhetsintegrering i lagstiftningsprocessen, myndighetsstyrningen och det internationella arbetet.
- Programmet Jämställdhetsintegrering i myndigheter innefattar ett sextiotal myndigheter. Vidare har regeringen 2018 ingått en överenskommelse med SKL om ett stärkt jämställdhetsarbete på lokal och regional nivå 2018–2020.

- En tioårig nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor inbegriper arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Strategin sätter fokus på mäns delaktighet och ansvar. Åtgärder mot destruktiv maskulinitet och hederstänkande ingår. Strategin omfattar även hbtq-personer. Ett funktionshinderperspektiv ingår som en utgångspunkt för den nationella strategin. Under 2018 har bl.a. en handlingsplan mot prostitution och människohandel samt en samlad flerårig satsning för att förebygga och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck lanserats inom ramen för strategin.
- Regeringen har gett Socialstyrelsen och Länsstyrelsen i Östergötlands län i uppdrag att ta fram förslag som kan tas in i en handlingsplan mot könsstymning. Regeringen har även tillsatt en utredning för att se över hur skyddet mot barnnäktenskap, tvångsäktenskap och brott med hedersmotiv samt mot utförsel ur landet för könsstymning eller tvångsäktenskap kan stärkas.
- Hälso- och sjukvården får sedan 2016 kompetensstöd för arbetet mot mäns våld mot kvinnor. Kunskap om frågorna blir i juli 2018 obligatorisk i utbildningarna av bl.a. läkare och jurister.
- Regeringens uppdrag till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor om insatser för att informera nyanlända och asylsökande barn och unga om hälsa och jämställdhet har resulterat i webbplatsen youmo.se, som genom information på flera språk ger tillgång till kunskap om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter i Sverige och internationellt.
- En mer jämn fördelning av föräldrapenning bidrar till ökad jämställdhet på arbetsmarknaden och i hemmet. För barn födda fr.o.m. 2016 har därför antalet dagar som är reserverade för vardera föräldern ökats med 30 dagar.
- För att minska lönegapet mellan kvinnor och män har kraven på lönekartläggningar skärpts. Regeringen har även beslutat om en handlingsplan för jämställda livsinkomster och en handlingsplan för jämställda pensioner.
- Regeringen har initierat insatser för att öka intresset för och möjliggöra en yrkesbana inom IT bland unga kvinnor och flickor.
- Regeringen har specificerat att varje styrelse i bolag med statligt ägande skall vara jämställd i enlighet med kraven i statens ägarpolicy. Dessutom ska andelen kvinnor respektive män i styrelserna vara ca 40 procent på portföljnivå.

Regeringen bedriver en feministisk utrikespolitik

- Den feministiska utrikespolitiken ska stärka alla kvinnors och flickors rättigheter, representation och resurser. Att minska våldet mot kvinnor och flickor, säkerställa en allmän tillgång till sexuell och re-

produktiv hälsa och rättigheter, avskaffa barn- och tvångsäktenskap och kvinnlig könsstympning är viktiga delar. På bara tre år har politiken satt tydliga avtryck på multilateral, regional och bilateral nivå.

- Regeringen avser att fortsatt verka för att stärka kvinnors och flickors medverkan i att förebygga och lösa konflikter, och i att bygga fred efter konflikter, bl.a. genom att driva på genomförandet av säkerhetsrådsresolution 1325 och dess efterföljande resolutioner.

Mål 6 – Säkerställa tillgången till och en hållbar förvaltning av vatten och sanitet för alla

Regeringen arbetar genom de nationella miljömålen

- Avgörande steg ska tas för att miljömålen ska nås. För uppfyllandet av mål 6 är generationsmålet och miljö kvalitetsmålen Giftfri miljö, Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet, och God bebyggd miljö samt indirekt även Myllrande våtmarker relevanta.

Regeringen satsar på havs- och vattenmiljö för bättre vattenkvalitet

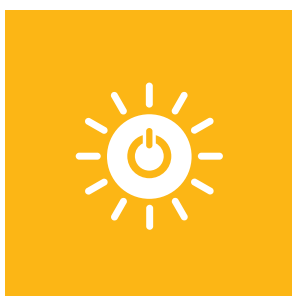
- En omfattande satsning på havs- och vattenmiljön görs för att förbättra vattenkvaliteten och skapa ett renare hav. Satsningen omfattar bl.a. åtgärder för att motverka övergödning, avlägsna miljögifter, rena avloppsvatten från läkemedel, återställa och anlägga våtmarker, stärka det marina områdesskyddet samt det lokala åtgärdsarbetet.
- Vattenkraftens fysiska påverkan på vattendrag har stora konsekvenser för ekosystem och den biologiska mångfalden. Regeringen har lämnat en proposition till riksdagen med förslag till moderna miljökrav på vattenkraft.

Regeringen stärker den integrerade vattenförvaltningen

- Sverige arbetar med integrerad vattenförvaltning, dvs. att aktörer som myndigheter, näringsliv, vattenorganisationer och enskilda arbetar i samma riktning, exempelvis genom EU:s vattendirektiv och havsmiljödirektiv. Vattendelegationerna (se förordningen [2017:872] om vattendelegationer) fattade 2016 beslut om nya åtgärdsprogram, förvaltningsplaner och miljö kvalitetsnormer för Sveriges yt- och grundvatten.
- Regeringen har gett Livsmedelsverket i uppdrag att inleda arbetet med att inrätta ett dricksvattenråd som ska samordna dricksvattenfrågorna.

Regeringen har ett långsiktigt engagemang i globala vatten- och sanitetsfrågor

- Regeringen har ett långsiktigt engagemang i utvecklingssamarbetet för vatten, sanitet och hygien och Sverige är en av de största biståndsgivarna på området.
- I FN:s säkerhetsråd lyfter regeringen fram vikten av konfliktförebyggande insatser när det gäller gränsöverskridande vattenresurser.
- Regeringen avser att fortsätta arbeta med att förverkliga målet om en säker tillgång till vatten. Vatten är en grundläggande rättighet, en naturresurs, en gränsöverskridande och konfliktförebyggande fråga, samt en grund för ekonomisk utveckling och för människors hälsa och välbefinnande, inte minst för kvinnor och flickor.
- Regeringen arbetar för att kunskapen om integrerad vattenresursförvaltning ska öka, liksom förståelsen för från källa till hav-ansatsen, dvs. påverkan på vatten hela vägen från land vid vattnets källa till havet, samt av kopplingen mellan mål 6 om rent vatten och sanitet och mål 14 om hav och marina resurser.

Mål 7 – Säkerställa tillgång till ekonomiskt överkomlig, tillförlitlig, hållbar och modern energi för alla

Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsland med ett energisystem baserat på 100 procent förnybar energi

Energipolitiken hänger tätt samman med klimat- och miljöpolitiken. Miljömålssystemets generationsmål slår bl.a. fast att politiken ska verka för att andelen förnybar energi ökar och att energianvändningen är effektiv, med en minimal påverkan på miljön. Senast år 2045 ska Sverige inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären. Avgörande steg ska tas för att miljömålen ska nås.

- Energiöverenskommelsen från 2016 omfattar ett mål om 100 procent förnybar elproduktion 2040 samt ett mål om 50 procent effektivare energianvändning 2030 jämfört med 2005. Regeringen har utifrån energiöverenskommelsen föreslagit nya energipolitiska mål i propositionen Energipolitikens inriktning.
- Elcertifikatssystemet har utökats och förlängts för att främja förnybar elproduktion.
- Investeringsstödet för produktionen av el från solceller har förlängts och utökats.
- Resurser har tilldelats kommuner för att underlätta vindkraftsetableringar.
- Regeringens förslag till ny lagstiftning för vattenkraft innebär bl.a. att all vattenkraft ska ha moderna tillstånd och prövas mot moderna miljökrav.

- Industrikivet är en satsning för att minska industrins processrelaterade utsläpp. I linje med energiöverenskommelsen satsar regeringen på ett program för energieffektivisering i gruv- och tillverkningsindustrin.
- Nya lösningar som tas fram genom forskning och innovation är centrala för att skapa ett hållbart transportsystem. År 2016 invigdes den första elvägen utanför Gävle. Regeringens samverkansprogram Nästa generations resor och transporter fokuserar på bl.a. självkörande och elektriska fordon.
- Regeringen genomför en miljardsatsning på elektrifiering av den svenska fordonsparken och på biogas. Satsningen riktar sig mot fordonsindustrin.
- Resurserna till de kommunala energi- och klimatrådgivarna, som har en viktig roll för att se över den totala energianvändningen i hushållen, har förlängts och förstärkts.

Regeringen verkar för ökad tillgång till hållbar energi i utvecklingsländer

- Regeringen stödjer Clean Energy Solution Centre som ger utvecklingsländer direkt och kostnadsfri rådgivning om styrmedel för främjandet av hållbar energi.
- Inom ramen för Internationella energibyråns verksamhet stödjer regeringen programmet Clean Energy Transitions Programme för att minska energirelaterade växthusgasutsläpp i tillväxtländer genom institutionell kapacitet och ramverk för policyutveckling och innovationsfrämjande.
- Regeringen verkar för en global utfasning av subventioner till fossil energi. Ett exempel är engagemanget i Friends of Fossil Fuel Subsidy Reform. Regeringen verkar också för att stödja införandet av pris på koldioxidutsläpp, bl.a. genom deltagande i Carbon Pricing Leadership Coalition och genom att stödja Partnership for Market Readiness och Transformative Carbon Asset Facility.

Mål 8 – Verka för varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla

Regeringen arbetar för en hållbar tillväxt, hög sysselsättning och ett rättvist fördelat välstånd

- Regeringen har en bred agenda för jobb: ett kunskapslyft, fler och enklare vägar till jobb, investeringar i klimat, infrastruktur och bostäder samt en aktiv närings- och innovationspolitik (se även mål 9).
- Regeringens satsningar på välfärden bidrar till hög sysselsättning. Ordning och reda i de offentliga finanserna ger hushåll, företag och kommunsektorn stabila förutsättningar och främjar investeringar.

- Kunskapslyftet inkluderar fler utbildningsplatser och ökad kvalitet i den yrkesinriktade vuxenutbildningen.
- Parter och branscher bjuds in till samtal kring hur utbildnings- och arbetsmarknadspolitiken kan utvecklas för framtida utmaningar.
- Regeringens etableringsinsatser syftar till att nyanlända snabbare ska kunna etablera sig i arbets- och samhällslivet. Kommunerna har tillförts medel för att möta utbildningsbehovet bland nyanlända och en utbildningsplikt för nyanlända har införts. För att hjälpa kvinnor att komma ut på arbetsmarknaden görs satsningar på bl.a. uppsökande och motiverande insatser och på kvinnors företagande.
- För att få unga som varken arbetar eller studerar tillbaka till arbete och studier behövs stärkt samverkan. Regeringen har utsett en nationell samordnare för att främja samordning mellan myndigheter, kommuner, landsting och organisationer 2015–2018 och tagit fram en nationell strategi med insatser 2016–2018. För personer med funktionsnedsättning och nedsatt arbetsförmåga görs särskilda satsningar.
- Delegationen för unga och nyanlända till arbete har uppdraget att främja statlig och kommunal samverkan och utveckling av nya samarbetsformer i syfte att minska ungdomsarbetslösheten och för att få genomslag för insatser för nyanländas etablering.
- Ett nytt regelverk för nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet har införts.
- Extratjänsterna och moderna beredskapsjobb är vägar in på arbetsmarknaden för nyanlända och långtidsarbetslösa, liksom snabbspåren för nyanlända som har kompetens inom vissa bristyrken.
- Regeringens strategi för en hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020 ska bl.a. bidra till ökad samverkan mellan aktörer och mellan den internationella, nationella, regionala och lokala nivån.
- Regeringen planerar att fatta beslut om en godstransportstrategi och har fattat beslut om en ny nationell plan för transportsystemet 2018–2029. Godstransportstrategin syftar bl.a. till att skapa förutsättningar för effektiva och hållbara godstransporter.
- En nationell flygstrategi tar bl.a. upp betydelsen av att minska flygets miljö- och klimatpåverkan, rättvisa villkor och sund konkurrens för flyget samt betydelsen av att utveckla Arlanda som storflygplats.
- Sveriges exportstrategi syftar till att stärka svenska företags möjligheter till export och internationalisering på viktiga tillväxtmarknader. Det svenska exportfrämjandet präglas av en hög etisk standard. Svenska företag är i många fall förebilder för hur sociala och miljömässiga frågor kan integreras i affärsverksamheten.

Regeringen stärker kampen mot fattigdom och hunger, för social dialog och ökad kapacitet inom handel

- Regeringens kommande globala strategi för hållbar ekonomisk utveckling 2018–2022 utvecklar Sveriges politik mot fattigdom, för tryggad livsmedelsförsörjning, och för kvinnors ekonomiska egenmakt. Regeringen avser med strategin att stärka människor som ekonomiska aktörer, stärka offentliga institutioners kapacitet samt stärka förutsättningarna för fri och rättvis handel.
- Regeringen stöder Aid for Trade, som underlättar för utvecklingsländer att dra nytta av handel. Regeringen prioriterar särskilt de minst utvecklade länderna och specifika områden som handelshinder, handel och jämställdhet, social hållbarhet, fler och bättre jobb, klimat, digitalisering, standardisering och integration i globala värdekedjor.
- Regeringens initiativ Global Deal syftar till att internationellt skapa förutsättningar för fler och bättre jobb, ökad produktivitet, jämlikhet och en inkluderande ekonomisk utveckling, vilket i sin tur kan ha en stabiliserande inverkan på samhället.

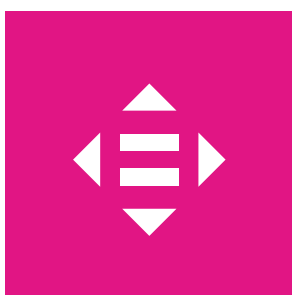
Mål 9 – Bygga motståndskraftig infrastruktur, verka för en inkluderande och hållbar industrialisering samt främja innovation

Regeringen verkar för ett konkurrenskraftigt näringsliv med fokus på bl.a. digitalisering, hållbarhet, kompetens och innovationskraft

- Agenda 2030 förutsätter innovation och samarbete. På regeringens initiativ har fem samverkansprogram med näringsliv och akademi initierats för att främja detta. Det handlar om programmen Nästa generations resor och transporter, Smarta städer, Cirkulär och biobaserad ekonomi, Life science samt Uppkopplad industri och nya material.
- Smart industri – en nyindustrialiseringsstrategi för Sverige är en nationell kraftsamling kring avgörande utmaningar för industrins omställningskraft. En mer digitaliserad och hållbar industriell produktion stärker svensk industris konkurrenskraft samt bidrar till en ökad sysselsättning och en hållbar tillväxt. Omställningen mot hållbara värdekedjor påskyndas.
- Regeringen har en hög ambitionsnivå för ett hållbart företagande för de statligt ägda bolagen. Statens ägarpolicy tydliggör dessa krav och förväntningar. Sedan tidigare är internationella riktlinjer för hållbart företagande vägledande för bolagen. Från och med 2017 ska Agenda 2030 och de globala målen vara vägledande för bolagens arbete med hållbart företagande.
- En strategi för att stärka utvecklingen av sociala företag så att dessa bättre kan delta i att lösa utmaningar i samhället med sociala innova-

tioner har beslutats av regeringen. Sociala företag kännetecknas bl.a. av att deras huvudsyfte är att uppnå specifika samhällsnyttiga mål.

- Den nationella planen för transportinfrastrukturen 2018–2029 innebär en historisk ambitionshöjning med över 100 miljarder kronor i ytterligare medel jämfört med nuvarande plan, vilket möjliggör kraftfulla satsningar på stärkt konkurrenskraft och hållbar utveckling.
- Regeringen har visionen om ett helt uppkopplat Sverige. I regeringens strategi Sverige helt uppkopplat 2025 – en bredbandsstrategi, anges att 95 procent av alla hushåll och företag ska ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s 2020 och att 98 procent bör ha tillgång till bredband om minst 1 Gbit/s i hemmet och på arbetet 2025.
- Regeringen avser att fortsätta sitt arbete med hållbart företagande i linje med skrivelsen Politik för hållbart företagande. I skrivelsen redovisar regeringen sin syn på en rad relaterade frågor, såsom mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, miljöhänsyn och antikorrup­tion, men också jämställdhet, barnrättsperspektivet, mångfald, affärsetik och beskattning.
- Sveriges nationella handlingsplan för företagande och mänskliga rättigheter syftar till att stödja de svenska företagen att omvandla FN:s principer till konkret handling. En uppföljningsrapport har tagits fram.
- Svenska företag är konkurrenskraftiga när det gäller hållbara lösningar och system. Många har sedan lång tid verksamhet i utvecklingsländer och kan fungera som en positiv kraft när det gäller att sprida principer om hållbart företagande. Genom Sveriges exportstrategi har stödet till dessa företag förstärkts, särskilt på nya tillväxtmarknader.

Mål 10 – Minska ojämlikheten inom och mellan länder

Regeringens fasta ambition och riktning är ökad jämlikhet och ett Sverige som håller ihop

- Regeringen genomför betydande satsningar på vård, skola och omsorg, liksom ett antal reformer riktade till hushåll med låga inkomster.
- Regeringen har beslutat om en proposition för att göra FN:s konvention om barnets rättigheter till svensk lag. Regeringen anser att det behöver tydliggöras att Sveriges åtaganden enligt konventionen ska säkerställas på alla nivåer inom den offentliga verksamheten och att ett barnrättsbaserat synsätt ska genomsyra all verksamhet som berör barn och unga.
- Regeringen har beslutat om ett långsiktigt reformprogram för minskad segregation. Syftet är att förbättra situationen i områden med

socioekonomiska utmaningar och motverka strukturella orsaker till segregation. Från och med 2018 och tio år framåt genomför regeringen stora satsningar på att förbättra situationen i kommuner och områden med socioekonomiska utmaningar.

- Skyddet mot diskriminering har förstärkts, både när det gäller förbud mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet och krav på det förebyggande arbetet mot diskriminering, s.k. aktiva åtgärder. Vidare har ytterligare resurser tillförts för både det nationella, regionala och lokala arbetet mot diskriminering.
- Regeringen lägger fast ett nytt nationellt mål och en ny inriktning för funktionshinderspolitiken med utgångspunkt i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. För att främja ett effektivt genomförande av funktionshinderspolitiken på alla nivåer i samhället har regeringen tillsatt en utredning som ska göra en översyn av styrningen inom funktionshinderspolitiken.
- Regeringen satsar betydande resurser på bemanning i äldreomsorgen och har lämnat en proposition till riksdagen med förslag som syftar till att ge kommuner möjlighet att bevilja äldre insatser inom äldreomsorgen på ett enklare sätt och med mer självbestämmande.
- Regeringen satsar på avgiftsfria sommarlovsaktiviteter för barn med syfte att bl.a. främja integration, motverka segregation och skapa nya kontaktytor mellan barn med olika social bakgrund.
- Sedan 2016 ingår hållbarhet bland de riksdagsfästa målen på finansmarknadsområdet. Pensionsgruppen, som består av företrädare för de partier som står bakom pensionsöverenskommelsen, är överens om att kapitalet i premiepensionssystemet ska förvaltas på ett hållbart sätt.

Regeringen verkar för minskad ojämlikhet inom och mellan länder

- I förhandlingarna om det globala migrationsramverket verkar regeringen för konkreta åtaganden för att skydda migranternas mänskliga rättigheter, underlätta en säker och reglerad rörlighet för migrantarbetare med anständiga villkor, åtgärda irreguljär migration, säkerställa ett effektivt återvändande och främja återintegrering samt förbättra det internationella samarbetet och styrningen av migrationen.
- Regeringen verkar inom EU för en jämnare fördelning av skyddsbehövande och asylsökande. I konsultationerna om det globala flyktingramverket prioriterar regeringen frågor som rör flyktingar och värdsamhällets behov samt utökad vidarebosättning och mekanismer för ökad global ansvarsfördelning.
- På regeringens uppdrag tillhandahåller Konsumentverket sedan 2014 en webbtjänst för jämförelser av avgifter för att skicka pengar utomlands – Money from Sweden. Konsumentverket har nu tilldelats medel för fortsatt tillhandahållande och utveckling av tjänsten.

Regeringen bevakar vidare att åtgärder för att motverka penningvärt och finansiering av terrorism inte i onödan gör det svårare och dyrare att skicka remitteringar.

Mål 11 – Göra städer och bosättningar inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara

Regeringen främjar gröna, hälsosamma och trygga städer där människor möts och innovationer skapas

- Regeringen har beslutat om en strategi för levande städer – en sammanhållen politik för hållbar stadsutveckling. Strategin innehåller bl.a. det övergripande målet att hållbara städer ska vara inkluderande och ha tillgängliga stadsmiljöer som erbjuder alla människor en attraktiv och grön livsmiljö. Närhet gör att det är enkelt att leva sitt vardagsliv och ta sig fram med hållbara transporter som t.ex. gång och cykel. En helhetssyn i planeringen tillsammans med smarta lösningar bidrar till städer där människor kan leva klimatsmart, hälsosamt och tryggt.
- Ett nytt etappmål som syftar till att begränsa utsläpp från vägtrafik i större tätorter samt två nya etappmål för stadsgröniska har beslutats i miljömålssystemet.
- Ett råd för hållbara städer med uppgift att genomföra politiken för hållbara städer har inrättats av regeringen. Myndighetscheferna vid tio myndigheter är ledamöter i rådet. Rådet ska varje år publicera en lista över åtgärder som myndigheterna avser att vidta i samverkan på webbplatsen www.hallbarstad.se.
- Aktörer med regionalt utvecklingsansvar har i uppdrag att utveckla och genomföra regionala handlingsplaner för att integrera och stärka klimat- och miljöperspektiven i det regionala tillväxtarbetet för perioden 2017–2020.
- Genom stadsmiljöavtal ges statliga bidrag till kommuner och landsting för att främja hållbara stadsmiljöer. Detta sker i form av medfinansiering av anläggningar och lösningar för kollektivtrafik och cykeltrafik.
- En ny cykelstrategi ska bidra till ökad och säker cykling.
- En elfordonspremie för privatpersoners inköp av eldrivna cyklar, mopeder och motorcyklar har införts, som syftar till att fler ska få möjlighet att pendla och transportera sig miljövänligt.
- Regeringen avser att lägga fram ett förslag som ger kommunerna nya möjligheter att fr.o.m.1 januari 2020 införa miljözoner även för lätta fordon och ytterligare en miljözon för tunga fordon. Miljözonerna syftar till att förbättra luften i städerna.

- Klimatklivet ger kommuner, företag och organisationer m.fl. bidrag till åtgärder som minskar klimatpåverkan, varav flertalet bidrar till en hållbar stadsutveckling, t.ex. tillskapandet av ca 17 000 laddpunkter för elfordon.
- En premie för elbussar har införts, som syftar till att skynda på elektrifieringen av transportsektorn.
- Ett stöd till kommunerna för stadsgrönka och ekosystemtjänster i urbana miljöer har införts. Stödet kan även användas för att främja innovativ, mångfunktionell och resurseffektiv stadsgrönka och till att genom stadsgrönka förbättra städernas robusthet och motståndskraft.

Regeringen verkar för ett hållbart byggande och en effektivare byggprocess

- Investeringsstödet för hyresbostäder och bostäder för studerande har medfört att fler lägenheter med lägre hyror byggs. Stödet bidrar även till hållbart byggande genom att premiera låg energianvändning.
- Regeringen arbetar för att effektivisera plan- och byggprocessen, bl.a. genom digitalisering, och har även i propositionen Politik för gestaltad livsmiljö presenterat en ny politik för arkitektur, form och design.
- Regeringen avsätter 2018–2020 resurser till de kommuner som har flest akut hemlösa.
- Regeringen avser att ge Boverket i uppdrag att vara samordnande myndighet för klimatanpassning i förhållande till ny och befintlig bebyggelse.

Regeringen vidareutvecklar kulturarvsarbetet

- Det offentliga kulturarvsarbetet vidareutvecklas för att det gemensamma kulturarvet ska bli en angelägenhet för alla, bl.a. genom ett uppdrag till tio myndigheter att utarbeta vägledande strategier för kulturmiljöfrågor och uppdrag till Riksantikvarieämbetet att utarbeta en nationell världsarvsstrategi.

Katastrofriskreduceringsarbetet utvecklas

- När Sendairamverket för katastrofriskreducering antogs 2015 påbörjade Myndigheten för samhällsskydd och beredskap en process för att utveckla en nationell samverkan inom området, exempelvis kring en sammanhållen krisberedskapsplanering. Myndigheten stärker kapaciteten hos ansvariga institutioner att genomföra risk- och sårbarhetsanalyser samt utveckla sina krissamordningsfunktioner och en effektiv räddningstjänst.

- Den nya nationella strategin för klimatanpassning innebär att alla kommuner i sina översiktsplaner ska redogöra för sin syn på riskerna för skador på den bebyggda miljön till följd av klimatrelaterade över-
svämningar, ras, skred och erosion samt för hur sådana risker kan minskas.

Regeringen stödjer arbetet med hållbara städer globalt

- Globalt har arbetet inom UN-Habitat stor betydelse för målet om hållbara städer. Sverige stöder UN-Habitats olika projekt. Genomförandet av deklARATIONEN New Urban Agenda är centralt och ligger till grund för Sveriges arbete på området.
- Regeringen avser att arbeta vidare för att Sveriges kompetens inom hållbar stadsutveckling ska tas tillvara i internationella sammanhang och komma utvecklingsländer till del, t.ex. vad gäller effektiviseringar, nya lösningar och ny teknik.

Mål 12 – Hållbara konsumtions- och produktionsmönster

Regeringen höjer takten i arbetet för hållbar konsumtion och produktion

- Avgörande steg ska tas för att miljömålen ska nås. I generationsmålet anges bl.a. att miljöpolitiken inriktas mot resurseffektiva kretslopp som så långt möjligt är fria från farliga ämnen samt att konsumtionsmönstren av varor och tjänster ska orsaka så små miljö- och hälso-
problem som möjligt. Andra miljömål av betydelse är Giftfri miljö, God bebyggd miljö, Levande skogar och Ett rikt odlingslandskap. Regeringen värnar om det tioåriga globala ramverket av program för hållbar konsumtion och produktion som antogs vid FN-konferensen i Rio 2012.
- Ett antal regeringsstrategier syftar bl.a. till ökad resurseffektivitet och cirkulär ekonomi. Det handlar om nyindustrialiseringsstrategin Smart industri, Politik för hållbart företagande, Livsmedelsstrategin och Strategi för hållbar konsumtion.
- Regeringen fortsätter att genomföra åtgärder för minskad påverkan från farliga ämnen, med särskilt fokus på barn, i linje med handlingsplanen för en giftfri vardag för perioden 2011–2020.
- Skatt på kemikalier i viss elektronik, sänkt mervärdesskatt på vissa reparationer och införandet av flygskatt gynnar hållbar konsumtion och produktion.
- Genomförandet av Europeiska kommissionens meddelande om cirkulär ekonomi från 2015 pågår. Förslag till en plaststrategi och om samordning av produkt-, kemikalie-, och avfallspolitiken samt förslag till indikatorer för en cirkulär ekonomi har presenterats.

- Strategin för hållbar konsumtion tar bl.a. sikte på att öka kunskaperna om konsumtionens miljökonsekvenser och fördjupa samverkan, stimulera miljösmarta konsumtionsmönster, främja ett effektivt utnyttjande av resurser och motverka förekomsten av varor och tjänster som är skadliga för hälsa och miljö. Strategin fokuserar på livsmedel, transporter och boende. Resurser har tilldelats Konsumentverket för inrättandet av ett forum för miljösmart konsumtion.
- Konsumentverket och Upphandlingsmyndigheten har i uppdrag att främja tillförlitlig information om produktionsvillkor i andra länder.
- Den offentliga sektorns inköp kan användas som ett strategiskt verktyg för att nå hållbarhetsmål. Upphandlingsmyndigheten har bl.a. i uppdrag att verka för en socialt och miljömässigt hållbar upphandling. Även i Nationella upphandlingsstrategin framhålls de offentliga inköpens roll för Sveriges nationella genomförande av Agenda 2030.
- Inom ramen för det tioåriga globala ramverket av program för hållbar konsumtion och produktion som antogs vid FN-konferensen i Rio 2012 har Sverige tagit på sig ansvaret att tillsammans med Japan leda arbetet som avser hållbar livsstil.
- Regeringen har gett Livsmedelsverket i uppdrag att 2017–2019, tillsammans med Jordbruksverket och Naturvårdsverket, arbeta med svinnreducerande åtgärder i alla led i livsmedelskedjan, från producent till konsument. En handlingsplan för ett långsiktigt nationellt arbete tas fram i nära samarbete med livsmedelsbranschen.
- Regeringen avser att fortsätta arbeta för att nå en hållbar hantering av kemikalier och avfall på global nivå till 2020 och framåt. Regeringen arbetar för att ett internationellt ramverk för farliga kemikalier ska tas fram.
- Regeringen avser att stärka den offentliga sektorns roll som beställare av innovativ miljöteknik med en hög miljöprestanda samt verka för ökad hänsyn till miljömässiga, sociala och ekonomiska effekter i offentliga upphandlingar, både nationellt och internationellt.
- Regeringen avser att intensifiera sina ansträngningar för att internationella organisationer ska ställa hållbarhetskrav vid upphandlingar. Långsiktigt påverkansarbete sker för att de multilaterala utvecklingsbankerna och FN ska anpassa sina regelverk för upphandling i en riktning som främjar miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet.

Mål 13 – Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och deras konsekvenser

Regeringen gör stora satsningar för att begränsa klimatpåverkan

- Avgörande steg ska tas för att miljömålen ska nås och Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsland. För uppfyllelsen av mål 13 är miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan särskilt relevant. Re-

geringen genomför flera reformer, men ytterligare åtgärder krävs inom alla relevanta politikområden för att klimatmålen ska nås och för att Sverige ska leva upp till Parisavtalet.

- År 2017 beslutade riksdagen om ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige som omfattar nya klimatmål för 2030, 2040 och 2045 samt ett mål för transportsektorns växthusgasutsläpp 2030. Det långsiktiga klimatmålet innebär att Sverige senast 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp. Utsläppen från verksamheter inom svenskt territorium ska senast 2045 vara minst 85 procent lägre än utsläppen 1990. Ramverket omfattar även en klimatlag och ett klimatpolitiskt råd. Ramverket är centralt i arbetet för att Sverige ska leva upp till Parisavtalet.
- I En klimatstrategi för Sverige presenterar regeringen de åtgärder som regeringen vidtar för att nå klimatmålen och pekar ut riktningen för det fortsatta arbetet. Två viktiga satsningar är Klimatklivet och Industriklivet. Klimatklivet är ett investeringsstöd för företag, kommuner, regioner och organisationer som ska ge största möjliga klimatnytta. Investeringsprogrammet Industriklivet är en långsiktig reform som syftar till att kraftigt minska de processrelaterade växthusgasutsläppen.
- Regeringen har intensifierat arbetet för transportsystemets elektrifiering och fossiloberoende, bl.a. genom införandet av skatt på flygresor, bonus-malus-reformen som premierar nya bilar med låga utsläpp av koldioxid, och bränslebytet, som ställer krav på en successivt ökad inblandning av biodrivmedel i bensin och diesel.
- Ett tillfälligt s.k. eko-bonussystem införs för att stimulera en överflyttning av gods från väg- till sjötransporter och därmed minska utsläpp av luftföroreningar.
- Regeringen är aktiv i det arbete för överenskommelser om minskad klimatpåverkan som bedrivs inom FN:s flyg- och sjöfartsorgan, ICAO och IMO. En särskild utredare ska analysera hur flygets användning av hållbara biobränslen kan främjas för att minska utsläppen.
- För att lyckas i omställningen till ett fossilfritt välfärdsland måste alla samhällsaktörer samverka. Genom initiativet Fossilfritt Sverige har regeringen stärkt dialogen med näringslivet, kommunerna, andra offentliga aktörer och det civila samhället. Initiativet samlar för närvarande 350 aktörer, och antalet växer.

Regeringen arbetar strategiskt för samhällets anpassning till ett förändrat klimat

- Även med ambitiösa åtgärder för att reducera utsläppen kommer Sverige och övriga länder att behöva anpassa sig till nya förutsättningar. Regeringens mål är att utveckla ett långsiktigt hållbart och robust samhälle, som aktivt möter klimatförändringarna genom att minska sårbarheter och ta tillvara möjligheter.

- Regeringen har presenterat en nationell strategi för klimatanpassning som beskriver en strukturerad, sammanhållande ram för det nationella arbetet med klimatanpassning. Ett nationellt expertråd för klimatanpassning ska bildas. Rådet knyts till SMHI. Regeringen har slagit fast att nationella myndigheter ska initiera, stödja och utvärdera arbetet med klimatanpassning inom sitt ansvarsområde.
- Regeringen genomför fortsatta satsningar för ökad kunskap om klimatiförändringarna och dess konsekvenser, bl.a. genom sitt stöd till Nationellt kunskapscentrum för klimatanpassning vid SMHI.

Regeringen stöttar utvecklingsländerna i deras genomförande av sina nationella åtaganden

- Sverige är den största givaren per capita till Gröna klimatfonden, som förväntas bli en central aktör för klimatfinansiering i utvecklingsländer. Sverige är även en stor givare till Globala miljöfaciliteten, som är en finansiell mekanism för FN:s fem klimat- och miljökonventioner. Faciliteten är avgörande för utvecklingsländernas möjligheter att uppfylla åtagandena i Parisavtalet och Agenda 2030.
- Regeringen går i täten internationellt och lyfter fram de säkerhetsrisker som förknippas med klimatiförändringarna och som särskilt drabbar länder och områden med svaga politiska institutioner.
- Regeringen avser att stärka insatserna för att stötta utvecklingsländerna vid genomförandet av deras nationella klimatåtaganden (National Determined Contributions). Sverige stödjer även insatser vad gäller kapacitetsuppbyggnad och teknikspridning för genomförandet av Parisavtalet.
- Regeringen bidrar aktivt till att stärka kopplingen mellan genomförandet av Agenda 2030 och Parisavtalet, bl.a. genom dialogforum i ett antal utvecklingsländer inom ramen för Sveriges medlemskap i partnerskapet för genomförandet av utvecklingsländers nationella klimatåtaganden (NDC-partnerskapet).

Mål 14 – Bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt för en hållbar utveckling

Regeringen ökar takten för att de havsanknutna miljömålen ska nås

- Avgörande steg ska tas för att miljömålen ska nås. För mål 14 är flera miljömål relevanta, t.ex. generationsmålet, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Ingen övergödning, Giftfri miljö, och Ett rikt växt- och djurliv. Flera steg på vägen har tagits, men regeringen vill öka takten och åtgärder måste vidtas inom alla relevanta politikområden för att målen ska nås. Regeringen beslutade därför i maj 2018 tilläggsdirektiv till Miljömålsberedningen om att ta fram en strategi för förstärkt åtgärdsarbete för bevarande och hållbart nyttjande av hav och marina resurser.

- Regeringens omfattande satsning på havs- och vattenmiljö, Rent hav, bidrar till minskade föroreningar och minskar marint skräp samt stärker lokala åtgärder mot övergödning. Satsningen inkluderar bl.a. ett uppdrag till Naturvårdsverket om utsläpp av mikroplaster och en utredning om minskad övergödning.
- Sverige har infört ett förbud mot mikroplaster i vissa kosmetiska produkter och regeringen arbetar aktivt för att minska mängden plastavfall som hamnar i hav och sjöar. Regeringen är även aktiv i EU-arbetet för att minska tillflödet av marint skräp till havet.

Stärkt åtgärdsarbete genom EU-direktiv och regionalt samarbete

- EU:s havsmiljödirektiv och vattendirektiv är centrala för att skapa en god havsmiljö. Enligt direktiven tas nationella åtgärdsprogram fram om bl.a. minskade föroreningar och övergödning. Sverige arbetar aktivt på lokal, nationell och internationell nivå avseende bl.a. fiske, sjöfart, jordbruk och turism.
- Många problem behöver regionala lösningar. De regionala havsmiljökonventionerna Helcom för Östersjön och Oskar för Nordostatlanten är centrala för den regionala samordningen av havsmiljödirektivet och bidrar till uppnåendet av flertalet delmål. Genom EU:s strategi för Östersjöregionen utvecklas samarbetsprojekt som förbättrar havsmiljön.

Skydd och ekosystembaserad havsförvaltning

- Havs- och vattenmyndigheten arbetar vidare för att införa nödvändiga fiskeregleringar i marina skyddade områden och se över regelverket för bottenrålning i dessa områden
- Havs- och vattenmyndigheten tar fram förslag till tre havsplaner för Sverige, baserade på ekosystemansatsen, som bl.a. betonar vikten av en decentraliserad förvaltning och av att bevara ekosystemets struktur och funktion. Avsikten är att förslag till havsplaner ska presenteras för regeringen 2019 för beslut senast 2021.
- Regeringens integrerade havspolitik formuleras i En svensk maritim strategi – för människor, jobb och miljö. Strategin omfattar närings-, arbetsmarknads-, kultur-, miljö-, energi-, transport-, turist-, fiske-, och innovationspolitik samt regional tillväxtpolitik. Regeringen arbetar, via relevanta myndigheter, med att ta fram integrerade hållbarhetsindikatorer för strategins utveckling.

Sverige tar en ledande roll i det globala genomförandet av mål 14

- FN:s högnivåkonferens The Ocean Conference arrangerades med Sverige och Fiji som initiativtagare och ordförande i New York i juni

2017. Regeringen fortsätter med genomförandet av de frivilliga åtaganden som redovisades inför konferensen.

- Regeringen avser att lägga stor vikt vid havsfrågor i det internationella utvecklingssamarbetet och bidra till ett globalt genomförande av mål 14. Regeringens globala strategi för miljö, klimat och hav, samt hållbart nyttjande av naturresurser 2018–2022 blir central för detta arbete.
- Sverige kommer att vara en av ordförandena för Ocean Pathway, som är ett initiativ som syftar till stärkta synergier mellan arbetet för hälsosamma hav, minskad klimatpåverkan och motståndskraftiga kustsamhällen. Regeringen verkar även för att havsförsurningen ska ges större uppmärksamhet, bl.a. genom att ansluta Sverige till Ocean Acidification Alliance.
- Regeringen stödjer och avser att även fortsättningsvis prioritera FN:s miljöprogramms process att identifiera möjliga åtgärder på global nivå för att ytterligare motverka marin nedskräpning av plast och mikroplaster från samtliga källor.
- Regeringen verkar även för att få till stånd ett ambitiöst genomförandeavtal till FN:s havsrättskonvention för skydd av biologisk mångfald i områden bortom nationella jurisdiktioner.

Mål 15 – Landbaserade ekosystem, biologisk mångfald

Regeringen genomför en stor satsning på ekosystem och biologisk mångfald

- Regeringen genomför den hittills största satsningen i Sverige på att skydda, restaurera och främja ett hållbart nyttjande av landbaserade ekosystem och hejda förlusten av biologisk mångfald.
- Flera steg har tagits på vägen mot genomförandet av de miljömål som svarar mot mål 15, men regeringen vill öka takten. Åtgärder måste vidtas inom alla relevanta politikområden. Relevanta miljömål är Generationsmålet, Bara naturlig försurning, Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Myllrande våtmarker, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, Storslagen fjällmiljö samt Ett rikt växt- och djurliv. Därutöver har målen Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft, Giftfri miljö och Ingen övergödning indirekta kopplingar till mål 15.
- Regeringen har presenterat en strategi för Sveriges nationella skogsprogram. Visionen för skogsprogrammet är att skogen, det gröna guldets, ska bidra med jobb och hållbar tillväxt i hela landet samt till utvecklingen av en växande bioekonomi. Arbetet inriktas på att nå visionen. För en god och säkerställd tillgång till nationell biomassa behövs åtgärder för hållbar tillväxt i den svenska skogen. Behovet av förnybar råvara för ett biobaserat samhälle ska tillgodoses inom

ramen för skogspolitikens jämställda mål, inklusive de nationella miljömålen och de tre dimensionerna av hållbarhet.

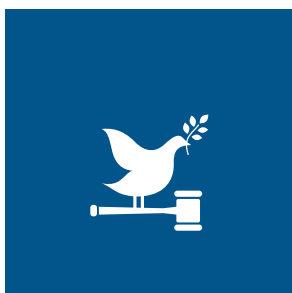
- Regeringen arbetar med genomförandet av en svensk strategi för biologisk mångfald och ekosystemtjänster som antogs av riksdagen 2014. Strategin syftar till att nå flera av de svenska miljömålen och generationsmålet, att bidra till att nå målen i EU:s strategi för biologisk mångfald till 2020 samt att nå målen i den strategiska plan för biologisk mångfald 2011–2020 som har antagits inom konventionen för biologisk mångfald (Aichimålen).
- I det odlade landskapet ska betesmarker brukas med betande djur så att den biologiska mångfalden bevaras. Även fortsatt anläggning och restaurering av våtmarker är viktigt. Delar av jordbrukarstöden samt landsbygdsprogrammets miljöstöd och ersättningar bidrar till detta.
- Genom uppdrag till centrala myndigheter, bl.a. Naturvårdsverket, har myndigheternas integrering av ekosystemtjänsternas värden i viktiga beslut ökat.
- Regeringen gör historiskt stora satsningar på formellt skydd av värdefull natur, exempelvis genom införandet av naturreservat. Satsningarna innebär en markant ökad takt i arbetet med att skydda bl.a. värdefulla skogar utifrån den nationella strategin för formellt skydd av skog. År 2015–2017 har drygt 700 naturreservat och 3 nationalparker bildats.
- Regeringen satsar på insatser för att öka skyddet och kunskaperna om arter. I ett särskilt projekt har ArtDatabanken i uppdrag att publicera kunskapssammanställningar om landets arter. Utöver detta har ArtDatabanken byggt upp en webbportal för rapportering av artfynd som för närvarande rymmer 65 miljoner fynd. Regeringen satsar även på ett omfattande arbete med artspecifika åtgärdsprogram.
- Jordbruksverket har i uppdrag att i samråd med Naturvårdsverket redovisa ett förslag till genomförande av EU:s handlingsplan om artskyddsbrott. I uppdraget ingår att föreslå ett nytt etappmål om att stoppa tjuvjakt och illegal handel med skyddade djur och växter i Sverige.
- Regeringen arbetar aktivt inom ramen för konventionen om internationell handel med utrotningshotade arter av vilda djur och växter. Regeringen har under 2018 överlämnat en proposition till riksdagen med lagförslag som kompletterar EU-förordningen om invasiva arter.

Regeringen verkar globalt för hållbart brukande av skog och bevarande av biologisk mångfald

- Sverige är aktivt i det internationella samarbetet inom ramen för FN:s konvention för biologisk mångfald. Arbetet kommer de närmsta åren att vara fokuserat på genomförandet av den strategiska pla-

nen med dess Aichimål och på diskussionen om hur ett nästa ramverk, efter 2020, kan se ut.

- Hållbart brukande och bevarande av skog är en profilfråga i det svenska internationella samarbetet och regeringen är engagerad inom FN:s skogsforum, där en strategisk plan utarbetats för de skogsrelaterade målen i Agenda 2030.
- Regeringen avser att på global nivå fortsätta verka för bl.a. ett långsiktigt ägande och nyttjande av mark, en aktiv dialog med kunskapsbärare och intressenter på olika nivåer, samt ökad jämställdhet och anständiga arbetsvillkor inom skogssektorn.

Mål 16 – Främja fredliga och inkluderande samhällen för hållbar utveckling, tillhandahålla tillgång till rättvisa för alla samt bygga upp effektiva och inkluderande institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer

Regeringen värnar demokratin och mänskliga rättigheter

- Demokrati och mänskliga rättigheter genomsyrar hela Agenda 2030. Sverige är internationellt en positiv kraft genom sitt arbete för att efterleva konventionsåtaganden gällande de mänskliga rättigheterna och värna demokratier mot antidemokratiska krafter.
- En strategi har tagits fram för det nationella arbetet med mänskliga rättigheter. Därutöver finns särskilda strategier för personer som tillhör olika grupper, såsom de nationella minoriteterna och hbtq-personer. Regeringen har också beslutat om en nationell plan mot rasism, liknande former av fientlighet och hatbrott.
- Regeringen har höjt ambitionsnivån för att främja det samiska folkets möjligheter att behålla och utveckla sitt kultur- och samfundsliv och tillfört ytterligare medel till Sametinget.
- Regeringen har beslutat om en metod, kallad sakråd, för att på ett systematiskt sätt ta vara på civilsamhällets expertis i olika sakfrågor. Sakråd kompletterar andra former av samråd. Regeringen strävar även efter mer långsiktighet och förutsägbarhet i tillämpningen av regler och rutiner för statliga bidrag till det civila samhällets organisationer.
- Regeringens strategi för Sveriges utvecklingssamarbete avseende mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer 2018–2022 är ett viktigt instrument för att bidra till trygga, rättvisa och inkluderande demokratiska samhällen, där allas lika rättigheter skyddas och respekteras.
- Sverige åtar sig att mäta framsteg inom mål 16 utifrån de frivilliga tilläggindikatorer för målet som tagits fram av Community of Democracies med stöd av bl.a. Sverige.

Regeringen främjar fredliga och inkluderande samhällen

- Regeringen har beslutat om ett långsiktigt reformprogram för minskad segregation. Syftet är att förbättra situationen i områden med socioekonomiska utmaningar och motverka strukturella orsaker till segregation. En ny myndighet, Delegationen mot segregation, har inrättats.
- Regeringen kraftsamlar mot organiserad brottslighet, terrorism och hatbrott, bl.a. genom stora satsningar på Polismyndigheten och tillskott till Säkerhetspolisen, Tullverket, kommuner samt ungdoms- och missbruksvård. Straffen för flera allvarliga våldsbrott har skärpts.
- Regeringen har presenterat ett brottsförebyggande program – Tillammans mot brott – som syftar till att skapa förutsättningar för ett strukturerat och långsiktigt brottsförebyggande arbete på alla nivåer i hela samhället.
- Regeringen har gett tolv myndigheter större möjligheter att med gemensamma krafter arbeta mot den organiserade brottsligheten, t.ex. genom utökade möjligheter att utbyta information.
- Regeringen har beslutat om en treårig handlingsplan 2016–2018 om skydd för barn mot människohandel, exploatering och sexuella övergrepp.
- Regeringen beslutade 2016 en tioårig nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor.
- Sverige är ett av 15 s.k. vägvisarländer i det Globala Partnerskapet mot våld mot barn. Sverige stod under 2018 värd för Globala toppmötet om våld mot barn.

Regeringen arbetar för effektiva och inkluderande institutioner och ansvarsutkrävande

- Starka och oberoende medier är centrala för en livskraftig demokrati och granskning av maktutövningen. Regeringen har 2018 överlämnat en proposition till riksdagen med förslag till två nya former av mediestöd som syftar till att stärka journalistiken i hela landet.
- En handlingsplan för att förebygga och hantera hot och hat mot journalister, politiskt förtroendevalda och konstnärer har beslutats.
- Statskontoret har i uppdrag att intensifiera arbetet med att upptäcka och förebygga korruption och andra oegentligheter i staten genom att inrätta och samordna ett statligt nätverk mot korruption. Statskontoret ska även utarbeta riktlinjer för hur statliga myndigheter kan underlätta för anställda, uppdragstagare, leverantörer eller kunder som vill meddela misstankar om korruption och hur myndigheterna kan hantera sådana misstankar.

- Regeringen bekämpar penningtvätt och finansiering av terrorism på många plan. Den internationella organisationen Financial Action Task Force ger Sverige bra betyg på området, vilket inkluderar det ansvar Sverige tar regionalt och globalt.
- Regeringen satsar på öppna data och datadriven innovation inom offentlig förvaltning, bl.a. genom att främja tillgängliggörande, matchning och vidareutnyttjande av data. Myndigheten för digital förvaltning ska inrättas 2018.

Regeringens utrikespolitik är av stor betydelse för mål 16.

- Att främja en regelbaserad multilateral världsordning, respekten för folkrätten, mänskliga rättigheter och demokrati är centrala delar i svensk utrikes- och säkerhetspolitik. I FN:s säkerhetsråd verkar regeringen för en bred utrikes- och säkerhetspolitik, där klimat, jämställdhet, konfliktförebyggande, respekt för mänskliga rättigheter och fattigdomsbekämpning är centrala frågor.
- Sverige är sedan 2015 tillsammans med Sierra Leone ordförande i den internationella dialogen för freds- och statsbyggande. Detta är ett forum för politisk dialog med sviktande och konfliktdrabbade stater, internationella givare och det civila samhället, med målet att bidra till mer framgångsrika processer för att bygga fred och förebygga våldsamma konflikter.
- Konfliktförebyggande och resiliens (motståndskraft, återhämtnings- och anpassningsförmåga) har de senaste åren kommit att ta allt större plats i Sveriges utrikes- och säkerhetspolitik. Klimatförändringar, vattenbrist och hot mot global hälsa bidrar till att förvärra konflikter och kriser och driver allt fler människor på flykt. Sveriges arbete inriktas mot förebyggande insatser och kapacitetssuppleering, men även mot utbildningsinsatser. Insatser för fred och säkerhet är en viktig del av utvecklingsarbetet.
- Regeringen initierade 2017 en särskild satsning på dialog och medlingsinsatser i ett antal länder. Regeringen har även lyft fram vikten av att unga människor involveras i fredsarbetet.
- Genom deltagande i internationella krishanteringsinsatser, såväl militära som civila, bidrar Sverige till fred, säkerhet och stabilitet, inklusive ökad respekt för folkrätt och mänskliga rättigheter. Deltagandet bidrar även till främjande av jämställdhet och till att motverka hot från stater och icke-statliga aktörer mot svensk och internationell säkerhet.
- Arbetet med att påskynda genomförandet av FN:s säkerhetsrådsresolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet, samt resolution 1820 om sexuellt våld mot civila i konflikter fortsätter. Försvarsmakten ökar 2018 stödet till FN inom jämställdhetsområdet.

- Sverige motverkar drivkrafter för konflikt i utvecklingsländer, som t.ex. flöden och destabiliserande ansamlingar av vapen, inom ramen för genomförandet av FN:s vapenhandelsfördrag och i arbetet mot illegal spridning av små och lätta vapen. Sverige bidrar med finansiering och kompetens för hantering av minor, klusterammunition och andra explosiva lämningar av krig.
- I oktober 2017 överlämnade regeringen en proposition till riksdagen med förslag om en rad skärpningar i exportkontrollen av krigsmateriel. Lagändringarna trädde i kraft den 15 april 2018. Det nya regelverket innebär bl.a. att mottagarlandets demokratiska status ska utgöra ett centralt villkor för tillståndsprövningen. I prövningen ska det också beaktas om exporten skulle motverka en rättvis och hållbar utveckling i mottagarlandet. Tillståndsprövningen ska även fortsättningsvis ske genom en helhetsbedömning.

Mål 17 – Stärka genomförandemedlen och återvitalisera det globala partnerskapet

Regeringen driver på för att mobilisera medel för genomförandet och stärka det globala partnerskapet

- Regeringens målsättning är att Sveriges internationella bistånd ska utgöra 1 procent av bruttonationalinkomsten. Sedan 2006 har biståndet uppgått till omkring denna nivå. Inriktningen för biståndet anges i regeringens policyramverk för utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd som är nära kopplat till genomförandet av Agenda 2030.
- Regeringen avser att under 2018 besluta om en särskild strategi för kapacitetsutveckling, partnerskap och metoder som stödjer Agenda 2030 för hållbar utveckling (se avsnitt 6.2). Därutöver avser regeringen att under 2018 besluta om ytterligare tre globala tematiska strategier som har en tydlig koppling till genomförandet av agendan 2018–2022.
- Regeringen arbetar sedan 2016 aktivt i fem pilotländer (Bangladesh, Bolivia, Kenya, Tanzania och Zambia) med att utveckla nya arbetsmetoder för övergången från bistånd till bredare samarbete. Regeringen avser att lära av dessa pilotländer för att ta ytterligare steg mot bredare och mer självbärande relationer.
- Sverige ska vara ett föregångsland för fri och rättvis handel. Regeringen verkar för öppnare handel med robusta, rättvisa och legitima spelregler som inte minst gynnar fattiga människor och skyddar arbetstagares rättigheter, miljö, klimat, människors hälsa och djurvälstånd. Regeringen har utarbetat en färdplan för fri och rättvis handel. Den omfattar tio utgångspunkter som handlar om att verka aktivt för dessa frågor genom EU:s handelspolitik och internationellt utvecklingssamarbete. Den handlar även om att samverka med arbetsmarknadens parter och om att underlätta för företag, organisationer samt offentliga och enskilda konsumenter att ta hänsyn till

produktionsvillkoren i andra länder genom tillförlitlig information och utbildning. Regeringen har gett uppdrag till myndigheter och utökat det ekonomiska stödet till organisationer samt vidareutvecklat dialogen med berörda aktörer om dessa frågor. Denna dialog ska fortsätta.

- Addis Abeba-agendan om finansiering för utveckling är central för genomförandet av Agenda 2030. Sverige presenterade 2017 i New York en rapport med konkreta svenska exempel från en bredd av aktörer kopplade till åtagandena i Addis Abeba-agendan.
- Regeringen har tagit fram ett tolvpunktsprogram med åtgärder mot skatteflykt, skatteundandragande och penningtvätt. Sverige står bl.a. värd för en global konferens om kapacitetsutveckling på skatteområdet. Sverige har även ökat stödet till kapacitetsutveckling på skatteområdet i låg- och medelinkomstländer. Sverige är medlem i Addis Tax Initiative, som bl.a. handlar om att skapa samstämmighet på skatteområdet. Regeringen avser att fortsätta arbetet med att motverka skatteflykt.
- Agenda 2030 bidrar till att forma den framtid som dagens barn och unga ska leva i. Mot den bakgrunden har regeringen, genom Sveriges ordförandeskap i nordiska ministerrådet, valt att fokusera insatserna i det nordiska samarbetet på ungdomars engagemang. Programmet Generation 2030 har byggts upp i syfte att stödja ungdomars arbete med de globala målen. Fokus för programmet ligger på hållbar konsumtion och produktion som är ett område som engagerar många ungdomar också i egen praktisk handling. En rad aktiviteter och projekt ska genomföras och ett årligen återkommande nordiskt-baltiskt ungdomsseminarium kring hållbarhet ska hållas på Åland.

Regeringen har en hög ambition för samstämmighet

- De globala utmaningarna och den universella innebörden av Agenda 2030 gör ett mer samstämmigt agerande mellan politikområden till en viktig förutsättning för agendans genomförande. Sedan regeringens nystart för PGU har politiken kommit att kopplas allt närmare till genomförandet av agendan. De två senaste resultatskrivelseerna om PGU tar helt utgångspunkt i Agenda 2030.
- Regeringen avser att med ökad kraft belysa och bättre tillvarata synergier för samstämmighet mellan olika politikområden. Även målkonflikter behöver synliggöras och bli föremål för medvetna och övervägda val (se även avsnitt 8).

Samarbete och partnerskap även på nationell och lokal nivå

- Agenda 2030 har en inneboende förmåga att bygga broar mellan parter som tidigare inte haft nära samverkan, ofta med forskningen som enande länk. Näringslivet och den offentliga sektorn tar gemensamma steg för att möta utmaningarna på klimatområdet. Civilsam-

hället och den offentliga sektorn gör gemensamma insatser kring sociala utmaningar. Allt oftare samverkar också näringslivet och civilsamhället med agendan som utgångspunkt. Regeringen ser dessa möten mellan olikheter som en kreativ kraft och välkomnar innovativa partnerskap kring Agenda 2030 på fler områden. I avsnitt 6 behandlas dessa frågor närmare, däribland initiativ för att underlätta tillkomsten av fler idéburna offentliga partnerskap.

4

Fokusområden – åtgärder 2018–2020

Av redovisningen i avsnitt 3 framgår att regeringen arbetar och kommer att fortsätta arbeta aktivt med samtliga mål i Agenda 2030. I detta avsnitt redogörs för åtgärder 2018–2020. Regeringen har i denna redovisning valt att utgå från de förslag på fokusområden som Agenda 2030-delegationen presenterade i sin delrapport 2017, med några mindre justeringar. Enligt delegationen är detta områden där Sveriges utmaningar är som störst, men där också möjligheter till lösningar har identifierats. Områdena sätter utmaningarna i en bredare kontext och kan öppna för nya samarbeten och arbetssätt mellan samhällsaktörer.

De områden regeringen fokuserat på är följande:

- ett jämlikt och jämställt samhälle,
- hållbara samhällen,
- en samhällsnyttig, cirkulär och biobaserad ekonomi,
- ett starkt näringsliv med hållbart företagande,
- hållbar och hälsosam livsmedelskedja, samt
- stärkt kunskap och innovation.

I avsnittet redogörs för ett antal centrala åtgärder inom dessa områden samt för aktuella tvärsektorieella åtgärder.

4.1 Ett jämlikt och jämställt samhälle

Jämlikhet innebär att alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter. Jämställdhet innebär att kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Jämlikhet, jämställdhet och respekt för mänskliga rättigheter är centralt för att skapa en hållbar välfärd. De skillnader som finns i levnadsvillkor mellan individer och grupper ska utjämnas. Sverige ska vara en levande och uthållig demokrati, som kännetecknas av delaktighet och där möjligheterna till inflytande är jämlika och jämställda.

Ett effektivt och långsiktigt jämställdhetsarbete ska bedrivas

Sverige har en feministisk regering. Det innebär att regeringen uppfattar skillnader i livsvillkor och fördelning av makt och resurser baserade på kön som ett samhällsproblem som kan och ska motverkas. Arbetet mot målet om att kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv ska fortsätta. Sverige ska nå ett jämställt samhälle med jämn fördelning av makt och inflytande, ekonomisk jämställdhet, jämställd utbildning, jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet och jämställd hälsa, och där mäns våld mot kvinnor upphör. En förutsättning för ökad jämställdhet är jämställdhetsintegrering, dvs. att ett jämställdhetsperspektiv tillämpas i all politik som påverkar människors rättigheter, villkor och möjligheter. Analyser av olika maktordningar i relation till kön kan ha stor betydelse för genomslaget och träffsäkerheten i genomförandet. En aktiv feministisk utrikespolitik ska med kraft bidra till att skapa global jämställdhet och alla kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna.

Jämlika livschanser ska skapas

Tillväxt och välfärd ska komma alla till del så att levnadsvillkoren och livschanserna utjämnas mellan individer och grupper i samhället. Med en hög grad av tillit och samhörighet mellan människor byggs ett starkare Sverige. En sådan utveckling hotas av ojämlika livsvillkor mellan människor och av segregation. Människors olika bakgrund, behov eller förutsättningar ska inte avgöra möjligheten till delaktighet i samhället. Den generella välfärden ska vara väl utformad så att den främjar ekonomisk utveckling, samtidigt som den jämnar ut livsvillkoren och bidrar till en ökad jämställdhet. Ett jämställt föräldraskap och beaktandet av principen om barnets bästa är centralt i detta hänseende. Minskad arbetslöshet är en nyckel. Nyanländas kunskaper behöver bättre tas tillvara på den svenska arbetsmarknaden. Skolor med elever som har sämre förutsättningar ska stärkas. Bostadssegregationen ska minska och motverkas. Diskriminering ska aktivt bekämpas och demokratisk delaktighet främjas.

Nyanländas etablering och integration ska fortsatt stärkas

Målet för integrationspolitiken är lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter för alla, oavsett etnisk och kulturell bakgrund. Det gäller såväl kvinnor som män och uppnås främst genom generella åtgärder för hela samhället, vilket innefattar åtgärder inom områden som arbetsmarknad, utbildning, hälso- och sjukvård samt bostadsbyggande. Det kräver också särskilda insatser för att fler nyanlända snabbare och bättre ska komma in i arbets- och samhällslivet. Samhället ska möta nyanlända och erbjuda kunskap och dialog om det svenska samhället. Samhällets stöd, men också förväntningar byggda på normer som jämställdhet och jämlikhet, ska göras tydliga för att ge alla en plats i det fortsatta samhällsbygget.

En god och jämlik hälsa ska främjas

Även om folkhälsan i Sverige utvecklas positivt för befolkningen som helhet har hälsoklyftorna ökat under de senaste decennierna. Folkhälsoarbetet syftar till att skapa förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation. Alla, oavsett kön, könsidentitet, könsuttryck, klasstillhörighet, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, funktionsnedsättning eller ålder ska ges samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor.

En frisk befolkning skapar bättre förutsättningar för välbefinnande och ökad tillväxt genom minskad sjukfrånvaro, ökad sysselsättning, högre produktivitet och minskade behov av vård och omsorg. Folkhälsoarbetet är ett gemensamt ansvar och kräver insatser från de flesta sektorer i samhället – det offentliga, det privata och de ideella organisationerna samt från individerna själva. En strävan att minska de ojämlika förutsättningarna för en god hälsa bör vägleda folkhälsoarbetet inom alla sektorer och på alla samhällsnivåer. Folkhälsopolitikens sektorsövergripande mål- och uppföljningsstruktur med åtta målområden beskriver dels de viktigaste faktorerna som påverkar hälsa dels inriktningen på arbete som främjar god och jämlik hälsa:

- det tidiga livets villkor,
- kunskaper, kompetenser och utbildning,
- arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö,
- inkomster och försörjningsmöjligheter,
- boende och närmiljö,
- levnadsvanor,
- kontroll, inflytande och delaktighet, samt
- en jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård.

Sektorsövergripande åtgärder ska genomföras

Centrala åtgärder som bidrar till ett jämlikt och jämställt samhälle ska genomföras:

- Indikatorer för mänskliga rättigheter ska tas fram. I slutet av 2016 beslutade regeringen om en strategi för det nationella arbetet med mänskliga rättigheter. Det saknas i dagsläget särskilt framtagna resultatindikatorer. Regeringen avser att ge SCB i uppdrag att ta fram sådana indikatorer.
- Regeringen avser att presentera en strategi för den nationella demokratipolitiken i juni 2018. I strategin avser regeringen att redogöra för utmaningar som demokratin står inför. Att delar av befolkningen varken deltar eller känner sig delaktiga i demokratin identifieras som en stor utmaning. Regeringen har för avsikt att prioritera arbetet med att öka delaktigheten.
- Fler familjekonstellationer ska ges möjlighet att använda föräldrapenning. Regeringen har lagt fram en lagrådsremiss bl.a. med förslag

om att sambor utan gemensamma barn eller tidigare äktenskap ska ges möjlighet att använda föräldrapenning samt ges rätt till ledighet.

- Förebyggande och kompetenshöjande arbete med koppling till #metoo och mäns våld mot kvinnor ska stärkas. I propositionen Vårändringsbudget för 2018 föreslås medel tillföras för att förebygga och bekämpa sexuella trakasserier och sexuellt våld på arbetsplatser och inom fler samhällssektorer. Bland annat förstärks stödet till sex- och samlevnadsundervisningen i skolan.
- Regeringen avser att ta fram en nationell handlingsplan mot könsstämpling av flickor och kvinnor.
- Stödet till ideella kvinno- och tjejjourer ska utvecklas. Under 2018 tillförs ytterligare medel för detta och bidragens utformning ses över.
- Skolans jämställdhetsuppdrag förtydligas i läroplanerna. Regeringen har fattat beslut om ändringar i läroplanerna för att förtydliga skolans jämställdhetsuppdrag.
- Regeringen avser att göra en översyn av regelverken för underhållsstöd och bostadsbidrag så att dessa moderniseras, får en förbättrad fördelningsmässig träffsäkerhet och så att risken för skuldsättning minskar.
- Regeringen genomför en rad reformer för att få in fler utrikes födda kvinnor på arbetsmarknaden. Det handlar bl.a. om insatser för att kunna lära sig svenska under föräldraledigheten och resurser till studieförbunden för uppsökande och motiverande insatser särskilt riktade mot utrikesfödda kvinnor.
- En utredning om osakliga löneskillnader och effektivare sanktionsmöjligheter ska tillsättas i enlighet med vad som aviserats i handlingsplanen för jämställda livsinkomster.
- Genomförandet av Sveriges arbete med global hälsa ska stärkas. En plan för Sveriges samlade arbete med global hälsa för genomförandet av Agenda 2030 har därför tagits fram. Arbetet innefattar alltifrån nationella beslut (som specifika strategier för biståndsinsatser) och internationella åtaganden (som internationella hälsoreglementet och ramkonventionen för tobakskontroll) till specifika resolutioner och strategier antagna inom EU och WHO.
- Regeringen avser att ge Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram ett kunskapsstöd om vård och behandling samt eftervård och uppföljning vid intersexuella tillstånd.
- Regeringens nya strategi för global jämställdhet och kvinnors och flickors rättigheter i utvecklingssamarbetet (2018–2022) syftar bl.a. till att stödja globala och regionala aktörer som arbetar med normativ policyutveckling och påverkansarbete för jämställdhet samt kvinnors och flickors åtnjutande av de mänskliga rättigheterna.

4.2 Hållbara samhällen

En långsiktigt hållbar utveckling i Sverige är beroende av att kvinnor och män, flickor och pojkar vill och kan bo och leva i såväl städer och tätorter som på landsbygden. Tätorter, både större och mindre, ska utvecklas till hållbara, hälsosamma och trygga platser. I ett hållbart samhälle drar tätorter samt gles och landsbygd nytta av varandra och ses som sammanlänkade regioner. Hållbar samhällsutveckling ska förstås i ljuset av mångfalden i befolkningen och inkludera bl.a. ett funktionshinders-, jämställdhets-, äldre- och barnrättsperspektiv.

Hållbar samhällsutveckling och stadsbyggande är viktiga områden för innovation och kunskapsutveckling. Digitalisering kan ha stor betydelse för hållbar samhällsutveckling. Innovationer, såväl tekniska som sociala, i nya stadsdelar, i tätorter och på landsbygden kan bidra till att ytterligare stärka Sveriges roll som föregångare inom hållbar samhällsutveckling. De täta miljöerna i städerna är viktiga för att skapa framgångsrika innovationsmiljöer. De områden som inte är lika tätbefolkade måste kopplas samman med dessa miljöer. Spridningen och utbytet av bl.a. kunskap, idéer, tjänster och kompetenser behöver därför stärkas och utvecklas och komma hela Sverige till del.

Landsbygdens livskraft ska stärkas

Den nya landsbygdspolitiken som regeringen presenterat tar viktiga steg mot hållbar tillväxt; mot cirkulär, biobaserad och fossilfri ekonomi och hållbart nyttjande av naturresurser; samt mot attraktiva livsmiljöer i Sveriges landsbygder. De tre delmål som satts upp integrerar de tre dimensionerna av hållbar utveckling, utgår från ett helhetsperspektiv och är sektorsövergripande i linje med Agenda 2030. En av hörnstenarna är att aktörer på nationell och regional nivå behöver agera mer samordnat. Regeringen avser därför att ge en myndighet i uppdrag att verka för ett mer samordnat agerande bland statliga aktörer.

Städerna ska göras hållbara

Med den nya politiken för hållbara städer som beslutades 2018 vill regeringen stärka kommunernas förutsättningar att utveckla gröna, hälsosamma och trygga städer där människor möts och innovationer skapas. En hållbar stadsutveckling utgår från en helhetssyn på hur städer ska omfatta både miljömässiga, sociala och ekonomiska dimensioner. Det handlar om att åstadkomma goda livsmiljöer, dvs. väl fungerande och robusta städer som utformas för alla. Den fysiska miljöns utformning kan bidra till att minska segregationen, öka den sociala sammanhållningen och ge förutsättningar för att nå nationella klimat- och miljömål.

En långsiktig strategi för minskad segregation ska genomföras 2018–2028

En långsiktig strategi för att minska och motverka segregation 2018–2028 ska presenteras och genomföras. Strategin ska ange mål och in-

riktning för arbetet med att minska och motverka segregation. Strategin är en vidareutveckling av regeringens långsiktiga reformprogram för minskad segregation som syftar till att förbättra situationen i områden med socioekonomiska utmaningar och minska strukturella orsaker till segregation. Regeringen har även inrättat Delegationen mot segregation som genom ett sektorsövergripande arbete ska bidra till att öka de långsiktiga effekterna av insatser för att minska och motverka social och ekonomisk segregation på nationell, regional och lokal nivå. Från och med 2018 och tio år framåt satsar regeringen totalt 22 miljarder på att förbättra situationen i kommuner och områden med socioekonomiska utmaningar.

Sektorsövergripande åtgärder ska genomföras

Andra centrala åtgärder som bidrar till ett hållbart samhälle ska genomföras:

- Hållbarhetsperspektivet inom den regionala tillväxtpolitiken ska stärkas. Regeringen avser att ge uppdrag till Tillväxtverket att lämna förslag till hur hållbarhetsarbetet inom den regionala tillväxtpolitiken kan stärkas på nationell nivå. Arbetet ska omfatta en hållbar social, ekonomisk och miljömässig regional utveckling. Uppdraget ska genomföras i samverkan med ett flertal andra myndigheter.
- Helhetssynen och samordningen av olika planeringsslag, såsom detaljplaner, översiktsplaner och områdesbestämmelser, ska öka för att främja en mer hållbar samhällsutveckling. En proposition med förslag till nya bestämmelser om regional fysisk planering i plan- och bygglagen har beslutats under 2018. Bestämmelserna kommer bl.a. stärka förutsättningarna för minskad klimatpåverkan.
- Regeringens nya nationella plan för transportsystemet 2018–2029, som beslutas 2018, innebär en historisk satsning med över 100 miljarder kronor jämfört med nuvarande plan, vilket möjliggör satsningar för tillgänglighet i hela landet och ett hållbart transportsystem.
- Ett samlat grepp ska tas om arkitektur och gestaltad livsmiljö i enlighet med de mål som presenterats i propositionen Politik för gestaltad livsmiljö för att öka det offentliga ansvarstagandet för goda och hållbara livsmiljöer. Boverket har fått ett uppdrag att stärka sitt arbete med arkitektur och gestaltad livsmiljö.
- Det svenska genomförandet av EU:s sammanhållningspolitik, som är ett viktigt verktyg för genomförandet av Europa 2020-strategin, ska fortsätta. Strategin ska bidra till en smart, hållbar och inkluderande tillväxt för alla. Sammanhållningspolitiken bidrar till ekonomisk, social och territoriell sammanhållning inom EU genom att minska regionala skillnader och ojämlikhet mellan människor.

4.3 En samhällsnyttig, cirkulär och biobaserad ekonomi

Omställningen till en samhällsnyttig, cirkulär och biobaserad ekonomi förutsätter ett aktivt deltagande från samhällsaktörerna, innovativ kunskapsuppbyggnad och information genom hela värdekedjan som möjliggör att konsumenterna kan fatta medvetna beslut. Sverige är rikt på naturresurser och kunnande, vilket ger goda förutsättningar för detta. I den cirkulära ekonomin produceras och förädlas biomassa hållbart för att möjliggöra en ökad användning inom en rad olika samhällssektorer. För att uppnå största möjliga samhällsnytta ska resurseffektivitet eftersträvas. Omställningen till ett fossilfritt samhälle är en stark drivkraft för omställningen till en cirkulär och biobaserad ekonomi.

Omställningen mot en cirkulär och biobaserad ekonomi ska främjas

Regeringen har våren 2018 beslutat att inrätta en delegation för cirkulär ekonomi för att nationellt och regionalt stärka omställningen till en resurseffektiv, cirkulär och biobaserad ekonomi. Delegationen ska ge råd till regeringen och identifiera hinder och målkonflikter, behov av utbildning och information. Delegationen ska vara ett kunskapscentrum och en samordnande kraft för omställningen. Arbetet ska bidra till minskad miljö- och klimatpåverkan och samtidigt underlätta för svenskt näringsliv att ligga i framkant på globala marknader. Delegationen är placerad hos Tillväxtverket.

Sverige är rikt på naturresurser, vilket ger förutsättningar att utveckla en mer cirkulär och biobaserad ekonomi. De goda förutsättningarna ska tas tillvara i syfte att minska miljö- och klimatpåverkan och användningen av fossila råvaror. Skogen och alla dess värdekedjor spelar en avgörande roll och förutsätter en hållbar skoglig tillväxt med en god och säkerställd tillgång till nationell biomassa från den svenska skogen, inom ramen för att de nationella miljömålen nås.

Samverkansprogrammet för cirkulär och biobaserad ekonomi mellan näringsliv, högskola, branschinstitut och stat stödjer omställningen, med ett fokus på hållbara produkter och affärsmodeller.

Strategin för hållbar konsumtion, som fokuserar på transporter, livsmedel och boende, syftar bl.a. till att varor ska hålla längre och till att stimulera miljösmarta beteendemönster. Konsumentverket har i uppdrag att inrätta och tillhandahålla ett forum för miljösmart konsumtion. Forumet ska samla nätverk med forskare, näringslivet, länsstyrelser, kommuner och landsting samt det civila samhället kring hållbar konsumtion.

Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsland

Vår generation ska kunna lämna över ett samhälle till nästa generation där de stora miljöproblemen är lösta. Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsland. Det klimatpolitiska ramverket och klimatlagen sätter kursen för det fortsatta arbetet. Det långsiktiga klimatmålet innebär att

Sverige senast 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, för att därefter uppnå negativa utsläpp. Utsläppen från verksamheter inom svenskt territorium ska 2045 vara minst 85 procent lägre än utsläppen 1990. Målet är att Sverige 2040 ska ha en 100 procent förnybar elproduktion och 50 procent effektivare energianvändning 2030 än 2005. Ambitionen är att fossila bränslen ska fasas ut från transportsektorn. Världen behöver länder som visar att det går att förena hållbar utveckling med välfärd och god konkurrenskraft. Genom att visa det ledarskapet kan Sverige få med sig fler länder i omställningen.

Ytterligare åtgärder för en samhällsnyttig, cirkulär och biobaserad ekonomi ska genomföras

- Att begränsa avfallet och att återvinna på ett resurseffektivt sätt samt fasa ut farliga kemikalier är centralt för en cirkulär ekonomi. Det krävs arbete för att minimera avfallet, samt god tillgänglighet till insamlingssystem och skärpt producentansvar för att stimulera till bättre sortering av förpackningsavfallet. Vidare krävs incitament för utformning av förpackningar så att de blir mer återanvändnings- och återvinningsbara. Regeringen remitterade i mars 2018 en promemoria som innehåller förslag på dessa områden.
- En hållbar offentlig upphandling ska främjas genom att förstärka kompetensen om upphandling av livsmedel. Upphandlingsmyndigheten har fått ett särskilt regeringsuppdrag som syftar till detta. Ett annat exempel på Upphandlingsmyndighetens arbete är kravpaketet Giftfri förskola som ger stöd till de kommuner och andra organisationer som i sin upphandling vill ställa krav för att bidra till en minskad förekomst av miljö- och hälsofarliga ämnen i förskolan.
- Sveriges första nationella skogsprogram ska bidra till jobb och en hållbar tillväxt i hela landet samt till utvecklingen av en växande bioekonomi. Programmet, som beslutades våren 2018, baseras på underlag från skogsprogrammets dialogprocess.
- Regeringen bidrar med medel till att öka kunskap om träbyggande, sprida goda exempel samt stimulera innovation och utveckling inom det industriella träbyggandet. Ett ökat byggande i trä bidrar till en levande landsbygd och är klimatsmart.
- Regeringen har gett i uppdrag till Sveriges lantbruksuniversitet att ta fram prognoser och scenarier för hur mycket växthusgaser skogen tar upp och släpper ut, inklusive underlag till en skoglig referensnivå för bokföring av förändringar inom EU:s klimatramverk.
- Mätmetoderna för konsumtionsbaserade utsläpp ska utvecklas. En bedömning ska göras om det finns andra indikatorer än konsumtionsutsläpp som kan användas för att följa upp konsumtionens klimatpåverkan. Naturvårdsverket har i uppdrag att göra detta under 2018.
- Naturvårdsverket har på regeringens uppdrag gjort en kartläggning av potentiellt miljöskadliga subventioner. I Naturvårdsverkets rap-

port tas bl.a. reseavdraget upp. Regeringen har tillsatt en kommitté som ska undersöka hur det nuvarande systemet för reseavdrag bör omarbetas, bl.a. för att på ett bättre sätt gynna resor med låga utsläpp av växthusgaser och luftföroreningar.

- Från och med januari 2018 finns ett lagkrav för fonder att tillhandahålla information om hur de beaktar hållbarhetsaspekter i sin förvaltning, däribland miljö och klimat.
- Regeringen ska analysera förslag på hur marknaden för gröna obligationer kan främjas, utifrån ett betänkande som nyligen lämnats.
- Inom ramen för EU-kommissionens handlingsplan för cirkulär ekonomi ska Sverige arbeta aktivt både inom EU, internationellt och nationellt med bl.a. att minska miljöpåverkan från produktion och konsumtion av plast och textilier samt minskat matsvinn. Regeringen har beslutat om en rad insatser på dessa områden, vilket ger underlag för fler insatser under kommande år.
- Arbetet för ökad livslängd på produkter och vägledning för återanvändning behöver utvecklas. På EU-nivå pågår ett arbete med att ta fram ekodesignkrav avseende resurseffektivitet. Regeringen överväger att ge uppdrag till berörda myndigheter att utveckla den svenska kapaciteten att verka för resurseffektiviseringskrav vid ekodesign.

4.4 Ett starkt näringsliv med hållbart företagande

Svenska företag är konkurrenskraftiga när det gäller hållbara lösningar och system. Företagen tillvaratar och bidrar på många sätt till den pågående strukturomvandling som drivs av globalisering, digitalisering och omställning mot en cirkulär och biobaserad ekonomi. Hållbart företagande handlar om att driva företag med framtiden i sikte och göra hållbarhet till en del av kärnverksamheten. Det handlar om att minimera företagets negativa påverkan på samhället, att följa internationella riktlinjer och att bidra till en positiv samhällsutveckling där miljömålen nås.

Regeringen välkomnar det engagemang som finns i näringslivet för Agenda 2030. Ett innovativt och dynamiskt näringsliv och ett bra entreprenörs- och företagsklimat, med en mångfald av företag och företagare är avgörande för omställningen till en hållbar utveckling. Statens roll är att genom ändamålsenliga ramverk och andra styrmedel säkerställa goda förutsättningar för att utveckla en verksamhet i en hållbar riktning. Det är därför en angelägen uppgift för regeringen att identifiera och åtgärda legala hinder för en omställning mot en hållbar produktion. Miljötillsynen är ett verktyg för att kunna nå miljömålen. En viktig del i arbetet med att nå miljömålen är att sträva efter att statliga subventioner inte stödjer miljöskadlig verksamhet, utan i stället premierar miljövänliga alternativ.

Engagemang även på lokal och regional nivå är viktigt för att skapa goda förutsättningar för ett hållbart företagande i alla delar av landet, bl.a. genom insatser från kommuner och aktörer med regionalt utvecklingsansvar.

Ett starkt näringsliv med hållbart företagande ska främjas

Sverige ska ha ett starkt näringsliv med hållbart företagande som använder innovation samt hållbar konsumtion och produktion för att stärka sin konkurrenskraft och bidra med lösningar på samhällets utmaningar. Regeringen har höjt ambitionen när det gäller hållbart företagande med utgångspunkt i skrivelsen om hållbart företagande och Sveriges nationella handlingsplan för företagande och mänskliga rättigheter. Hållbart företagande omfattar enligt regeringens definition mänskliga rättigheter, anständiga arbetsvillkor, hänsyn till miljö och klimat samt anti-korruptionsarbete. Därtill finns en rad anslutande frågor som t.ex. jämställdhet, barnrättsperspektivet, mångfald, affärsetik och beskattning. Regeringen kommer att fortsätta att stödja företagen i deras arbete med hållbart företagande. Uppföljningen av handlingsplanen för företagande och mänskliga rättigheter samt uppföljningen av miljömålen kommer tillsammans med Statskontorets bedömning av Sveriges genomförande av FN:s vägledande principer att vara en del av det fortsatta arbetet.

Den statliga bolagsportföljen är en stor och viktig del av Sveriges näringsliv, och bolagens agerande kan tjäna som exempel för andra företag. Statligt ägda bolag ska agera föredömligt när det gäller hållbart företagande. I statens ägarpolicy tydliggörs att internationella riktlinjer, Agenda 2030 och de globala målen för en hållbar utveckling ska vara vägledande för bolagen. Bolagen ska analysera de globala målen och identifiera de mål som de genom sin verksamhet påverkar och bidrar till samt identifiera affärsmöjligheter som bidrar till att uppnå de globala målen.

Strategin Smart Industri syftar till att skapa bästa möjliga förutsättningar för industrin och de industrinära tjänsteföretagen att dra nytta av den strukturomvandling som drivs av globalisering, digitalisering och omställningen mot en grön resurseffektiv ekonomi. Regeringens innovationsråd och de fem strategiska samverkansprogrammen (Nästa generations resor och transporter, Smarta städer, Cirkulär och biobaserad ekonomi, Life science samt Uppkopplad industri och nya material) är viktiga plattformar för samarbete mellan regeringen, näringslivet och forskarvärlden. Industrikivet är ett långsiktigt stöd för processindustrins teknikutveckling för minskade klimatutsläpp. Satsningen på elektrifiering av fordonsparken och på biogas fortsätter.

Sveriges exportstrategi syftar till att stärka svenska företags möjligheter till export och internationalisering på viktiga tillväxtmarknader. Det svenska exportfrämjandet präglas av en hög etisk standard och svenska företag är i många fall förebilder för hur sociala och miljömässiga frågor integreras i affärsverksamheten. Många har verksamhet i utvecklingsländer och kan fungera som en positiv kraft för att sprida principer om hållbart företagande.

Regeringen avser också att fortsätta verka för att betydelsen av biologisk mångfald och värdet av ekosystemtjänster integreras i arbetet med hållbart företagande där så är relevant, bl.a. vid översyn av lagstiftning samt i arbetet med förbättrade miljöräkenskaper, standarder och certifierings- och redovisningssystem.

Ytterligare åtgärder för ett starkt näringsliv med hållbart företagande ska genomföras

- Industrin har potential att bidra med resurseffektiva och klimatomständligt hållbara produktionsmetoder och modeller. Med nuvarande regler ökar taxeringsvärdet för fastighetsägare vid investeringar i industriell utrustning som utgör byggnadstillbehör, vilket kan bromsa investeringsviljan i nya, mer resurseffektiva, metoder. Regeringen avser därför att analysera fastighetsskatten på byggnadstillbehör.
- Möjligheten till spårbarhet och hållbarhetsmärkning för metaller och mineraler ska analyseras av Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser.
- Mineraler och metaller som är nödvändiga för bl.a. miljö- och klimatomställning ska identifieras av Sveriges geologiska undersökning.
- Näringslivet har ett behov av god transportförsörjning. I regeringens kommande godstransportstrategi pekas riktningen ut för att skapa effektiva, hållbara och kapacitetsstarka godstransporter. Fokus ligger på att stärka näringslivet och förbättra förutsättningarna för hållbara transportupplägg genom samordning och lösningar för samlastning. Strategin är den första i sitt slag och en plattform för fortsatt samverkan om godstransport.
- Ett centrum för substitution ska stimulera en hållbar produkt- och affärsutveckling som systematiskt minskar kemikalierelaterade miljö- och hälsorisker från varor, material och kemiska produkter. Centret har inrättats på Research Institutes of Sweden.
- Ett nytt program för energieffektivisering i industrin ska genomföras 2018–2020. Satsningen motsvarar energiöverenskommelsens förslag om ett särskilt energieffektiviseringsprogram för den el- och energiintensiva industrin i Sverige.
- Sociala innovationer ska tillvaratas för att möta samhällsutmaningar med nya idéer och lösningar. Regeringen har 2018 beslutat om en strategi för sociala företag. Dessa företag är en viktig resurs för att främja social innovation.
- Investeringar ska ske i utbildning och kompetens som en central komponent för ett konkurrenskraftigt och hållbart näringsliv. Regeringen gör under 2018 kraftfulla satsningar inom dessa områden.

4.5 En hållbar och hälsosam livsmedelskedja

Vad vi äter och hur livsmedel produceras påverkar människors välbefinnande, miljön, klimatet och den ekonomiska utvecklingen. Att skapa en hållbar och hälsosam livsmedelskedja kräver förändringar. Om det lyckas får det positiva effekter på uppfyllelsen av i princip samtliga mål i Agenda 2030. Alla aktörer i livsmedelskedjan har ett ansvar och en möjlighet att bidra till en hållbar utveckling. Genom medvetna prioriteringar vid produktion, inköp och upphandling finns möjlighet att på både lokal och global nivå främja en hållbar och hälsosam livsmedelskedja.

Ohälsosamma matvanor är den snabbast växande orsaken till övervikt och fetma och en av de största riskfaktorerna för ohälsa i världen. Sedan 1980 har förekomsten av fetma hos vuxna i Sverige tredubblats och i dag finns inga skillnader mellan könen. Globalt är det inte ovanligt att undernäring och fetma samexisterar inom samma land, samhälle eller hushåll.

Det finns en stor potential i att, nationellt och globalt, utveckla en hållbar och hälsosam livsmedelskedja. Det finns sällan en enskild insats eller aktör som är tillräckligt verkningsfull för att genomgripande påverka matvanor. Koordinering och samverkan mellan olika samhällssektorer och nivåer av styrning samt utvecklandet av nationella mål och indikatorer bör vara länkat till multisektoriella strategier. Dessutom behövs kompetenshöjande insatser samt nationella uppföljnings- och övervakningssystem.

En konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja som underlättar för hållbara och hälsosamma matvanor ska främjas

- Arbetet för en konkurrenskraftig och hållbar livsmedelskedja ska fortsätta, med utgångspunkt i livsmedelsstrategin. Det övergripande målet för livsmedelsstrategin ska vara en konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar, samtidigt som relevanta miljömål nås, i syfte att skapa tillväxt och sysselsättning och bidra till hållbar utveckling i hela landet.
- Livsmedelsstrategin inkluderar åtgärder för att minska matsvinnet i hela livsmedelskedjan samt ett uppdrag till Jordbruksverket att utse en samordningsfunktion och ta fram en plan för ökad ekologisk produktion och konsumtion.
- Nyckelhålmärkningen underlättar för alla konsumenter, oavsett bakgrund, att göra medvetna hälsosamma val vid köp av livsmedel. Livsmedelsverket har fått i uppdrag att undersöka förutsättningarna för att vidareutveckla konceptet Nyckelhålet. Särskilt fokus ska läggas på de konsumentgrupper som har sämst matvanor. Samverkan mellan de olika leden i livsmedelskedjan, inklusive berörda myndigheter, är betydelsefull och en utvecklad samverkan bör kunna leda till bättre information om svenska livsmedels fördelar när det gäller hälsa, hållbarhet och andra samhällsnyttor. Nyckelhålet och ”Från

Sverige” är exempel på frivilliga märkningar som ger information som konsumenterna efterfrågar.

- För att konsumenterna ska kunna göra medvetna val även på restaurang anser regeringen att det är värdefullt att branschen utvecklar gemensamma märkningar. Regeringen vill se en ursprungsmärkning för kött även på restaurang och i storhushåll.
- Att skydda biologisk mångfald, exempelvis bin och andra insekter, är viktigt för livsmedelsproduktionen.
- Strategin för hållbar konsumtion sätter ett särskilt fokus på livsmedel. Konsumentverkets uppdrag att inrätta ett forum för miljösmart konsumtion har livsmedel som ett fokusområde.
- I enlighet med Nationella upphandlingsstrategin bör den offentliga upphandlingen av livsmedel och måltidstjänster bättre styra mot samhällets ambitioner och motsvara den höga nivån på djurskydds- och miljöhänsyn som den svenska lagstiftningen ställer. Som redovisats i avsnitt 4.3 har regeringen gett Upphandlingsmyndigheten i uppdrag att förstärka kompetensen på området upphandling av livsmedel och måltidstjänster.
- Livsmedelsverkets Kompetenscentrum för måltider inom vård, skola och omsorg har i uppdrag att verka för utveckling av de offentliga måltiderna i linje med vad som anges i livsmedelsstrategin. Arbetet syftar till att främja hållbara, hälsosamma och säkra måltider inom offentlig sektor. Det är också angeläget att koppla samman miljöaspekter med hälsa. Ett exempel på detta är Livsmedelsverkets webbplats, som har information om miljösmarta matval, dvs. hur man äter bra utifrån både miljö och hälsa.
- Rent dricksvatten är en viktig faktor i en hållbar livsmedelskedja. Klimat- och samhällsförändringarna ställer högre krav på att arbeta förebyggande för att säkra dricksvattnet. Vatten är vårt viktigaste livsmedel. Att bevara och förbättra grund- och ytvattnets kvalitet och kvantitet är grundläggande för att långsiktigt säkerställa fortsatt välfärd. Boverket har fått i uppdrag att kartlägga arbetet med dricksvatten i frågor om fysisk planering. Jordbruksverket har fått i uppdrag att belysa jordbrukssektorns användning av vatten. Livsmedelsverket har fått permanent finansiering för den nationella vattenkatastrofgruppen (VAKA) som ger stöd till kommuner och regioner vid akuta problem vid dricksvattenförsörjning. En rad andra insatser från bl.a. kommuner och myndigheter görs för att stärka skyddet av dricksvattnet.

4.6 Kunskap och innovation

Utbildning för hållbar utveckling innebär utbildning av god kvalitet som förmedlar, utvecklar och stärker värderingar och beteenden för att ge individen kunskap och färdigheter att kunna göra medvetna val om

en hållbar livsstil, i förhållande till andra och naturen. Utbildning och forskning är centrala verktyg för en globalt hållbar utveckling.

Innovation är en drivkraft för omställning inom alla delar av Agenda 2030. Genom innovation kan strukturer som hämmar förnyelse brytas. Agendan medför komplexa utmaningar. Regeringen är angelägen om att fatta evidensbaserade beslut och avser därför att utveckla samarbetet med universitet och högskolor.

Kunskap och utbildning för hållbar utveckling ska främjas

Universitetskanslersämbetet har genomfört en utvärdering av universitetets och högskolors arbete för att främja hållbar utveckling. Utvärderingen utgör ett värdefullt kunskapsunderlag för universitetets och högskolors fortsatta arbete. Regeringen följer upp utvärderingen. Även en samlad bild av hur utbildning för hållbar utveckling tillämpas i svensk skola behövs, för att i ett nästa steg kunna vidta verkningsfulla åtgärder så att alla elever i Sverige ska kunna förverkliga de rättigheter och förmågor som understryks i Agenda 2030. Statens skolverk genomför för närvarande en kunskapsöversikt som ska fungera som utgångspunkt i det fortsatta arbetet med att främja utbildning för en hållbar utveckling i skolan.

Det behövs även en generell kunskapshöjning i samhället om agendan. Ökad kunskap om agendans mål kan förväntas leda till ökat engagemang, vilket är en nödvändighet för att nå målen. Folkbildningen bidrar till att höja den generella kunskapen om hållbar utveckling och om agendan. Det omfattande stödet från staten till folkbildningen syftar bl.a. till att stärka demokratin, göra det möjligt för människor att påverka sin livssituation, bidra till att utjämna utbildningsklyftor och öka delaktigheten i kulturlivet. I den senaste folkbildningspropositionen framhålls att folkbildningen även fortsättningsvis aktivt bör öka medborgarnas kunskap och förståelse för en hållbar samhällsutveckling på lokal och global nivå. Folkbildningen bedriver ett ambitiöst arbete när det gäller att sprida kunskap om Agenda 2030 och att erbjuda verksamhet som behandlar frågor om bl.a. hållbar utveckling, jämställdhet, mänskliga rättigheter och kulturell mångfald. Såväl studieförbunden som folkhögskolorna genomför varje år verksamhet inom ett antal av de teman som agendan omfattar.

Innovation ska användas för omställning inom alla delar av agendan

Nationella innovationsrådet har identifierat tre områden som centrala för att lösa det svenska samhällets utmaningar: digitalisering, life science och miljö- och klimatteknik. Dessa områden identifierades också som globala utmaningar i regeringens forskningspolitiska proposition. Genom de strategiska samverkansprogrammen sker en kraftsamling av regeringen, näringslivet, akademien, den offentliga sektorn, och intresseorganisationer kring dessa samhällsutmaningar. Satsningar görs på forskningsinstitut samt test- och demonstrationsmiljöer för att lägga grunden för en ny, långsiktig och fördjupad gränsöverskridande samverkan samt en stärkt innovationsförmåga.

Delegationen för cirkulär ekonomi, som regeringen beslutat att inrätta, ska bl.a. vara en kontaktpunkt och knyta en referensgrupp till sig. Delegationen blir därmed ett nav för nytänkande och innovation (se vidare avsnitt 4.3).

Innovation är viktigt inom svenskt utvecklingssamarbete för att kunna mobilisera resurser, utveckla nya lösningar och driva samhällsutveckling med syfte att bekämpa fattigdom. Regeringen har påbörjat ett arbete för att stärka erfarenhetsutbytet mellan Sverige och utvecklingsländer kring innovationssystem.

Forskning som främjar hållbar utveckling är centralt

Den strategiska forskningsagendan presenteras i forskningspropositionen. I linje med denna fortsätter regeringen att prioritera forskning som svarar mot nationella och globala samhällsutmaningar, som klimat och miljö, hälsa, digitalisering, ett hållbart samhälle och förbättrade kunskapsresultat i det svenska skol- och utbildningssystemet. I samma proposition redovisas åtgärder för att främja jämställdhet i högskola och forskning. I enlighet med vad som anförs i propositionen förväntas även lärosätenas samverkan med det omgivande samhället och sambandet mellan utbildning och forskning stärkas.

Arbetet inom de sju nationella forskningsprogram som regeringen inrättat fortsätter. Forskningsrådet Formas ansvarar för tre av dessa – klimat, hållbart samhällsbyggande och livsmedel. Vetenskapsrådet ansvarar för program om migration och integration samt om antibiotikaresistens. Forskningsrådet Forte ansvarar för tillämpad välfärdsforskning och arbetslivsforskning. Alla program är breda, tioåriga satsningar som ska bidra till att lösa prioriterade samhällsutmaningar och stärka samverkan mellan forskningsutförare, forskningsfinansiärer och samhällsaktörer.

Sektorsövergripande och globala åtgärder ska genomföras

- Andra centrala åtgärder som bidrar till kunskap och innovation för hållbar utveckling ska genomföras:
- En ny global strategi för hållbar social utveckling (2018–2022) för utvecklingssamarbetet ska utarbetas, med utbildning och livslångt lärande av god kvalitet som ett målområde. Den förväntas bidra till att kunskap om hållbar utveckling integreras i läroplaner, lärarutbildningen och i hela lärandeprocessen.
- Genomförandet av regeringens globala strategi för forskningssamarbete och forskning inom utvecklingssamarbetet fortsätter. Den syftar bl.a. syftar till att stärka forskningskapaciteten i låginkomstländer och regioner, samt stärka innovation för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling. Sida ansvarar tillsammans med Vetenskapsrådet för strategin.

- Vetenskapsrådet har gjort en gemensam utlysning av forskningsmedel med Sida och Formas med temat Sustainability and Resilience – Tackling climate and environmental changes, med utgångspunkt i Agenda 2030.
- Ett kompetenscentrum för växtförädling ska verka för framtagandet av nya växtsorter som är anpassade för svenska odlingsförhållanden i ett förändrat klimat och för omställningen till en cirkulär och bio-baserad ekonomi. Sveriges lantbruksuniversitet har på regeringens uppdrag startat centret.
- I den nationella strategin för svensk rymdverksamhet slår regeringen fast att svensk rymdforskning och rymdindustri, med teknik, innovationer och kunskap, ska bidra till det globala miljö- och klimatövervakningsarbetet och genomförandet av Agenda 2030. Insamling, bearbetning och förmedling av tillförlitliga satellitdata och information om miljö och klimat kan bidra till att stärka mänskliga rättigheter, jämställdhet och demokrati.
- Satsningar görs på forskningsanläggningarna MAX IV-laboratoriet och European Spallation Source i Lund, som bl.a. kan bidra till framställning av nya material för en hållbar utveckling inom klimat, miljö och hälsa.

5

Stöd till kommuner och landsting för att underlätta genomförandet

Agenda 2030 ska förverkligas i hela Sverige. Delaktighet och engagemang på lokal och regional nivå är centralt. Regeringens målsättning är att samtliga kommuner och landsting ska involveras och ges goda förutsättningar i arbetet med omställningen till ett miljömässigt, socialt och ekonomiskt hållbart samhälle.

5.1 Kommuner och landsting är viktiga i genomförandet

Sverige har en decentraliserad samhällsmodell där kommuner och landsting ansvarar för stora delar av samhällsservicen. Samtliga mål i Agenda 2030 kan anses ha koppling till den verksamhet som bedrivs på lokal och regional nivå.

Regeringsformens bestämmelser om att det allmänna ska främja en hållbar utveckling, som leder till en god miljö för nuvarande och kommande generationer, och trygga rätten till arbete, bostad och utbildning samt verka för social omsorg och trygghet och för goda förutsättningar för hälsa, omfattar även kommuner och landsting. Det är på den lokala och regionala nivån som nationella mål, globala åtaganden, EU-rätt och nationell lagstiftning, inom bl.a. dessa områden i många fall ska omsättas i praktisk handling. Den kommunala självstyrelsen möjliggör lokala anpassningar utifrån olika behov och förutsättningar. Med denna bakgrund genomför kommuner och landsting Agenda 2030 på frivillig grund, med möjlighet att definiera och prioritera genomförandet av det sammanhållna hållbarhetsarbetet utifrån sina egna utmaningar.

Utgångsläget för genomförandet är bra. Nästan hälften av kommunerna och landstingen uppgav 2017 att de använder sig av Agenda 2030 som ett verktyg i arbetet med hållbar utveckling (frågan besvarades av 71 procent av kommunerna och 95 procent av landstingen). Medan några kommuner och landsting har inkluderat agendan i planer, policy- och styrdokument är andra i en uppstartsfas. I 24 kommuner och 7 landsting hade beslut om att arbeta med Agenda 2030 fattats av styrelsen eller fullmäktige.

Det kvarstår dock betydande utmaningar i omställningen till ett hållbart samhälle. Social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet behöver vägas in i all verksamhet och integreras i den sammanhållna styrningen och ledningen. Omställningen behöver även innefatta den verksamhet som kommuner och landsting bedriver i företagsform. En helhetssyn och samverkan över politikområden öppnar för framsteg, synergieffek-

ter och långsiktiga resultat. Ledarskap är viktigt på alla nivåer. Styrelsen, fullmäktige samt den övriga kommun- och landstingsledningen behöver vara engagerad och vilja få till stånd förändring och kunskapsutveckling.

Kommuner och landsting styrs av politiker som valts direkt av medborgarna. På den regionala och lokala nivån finns de flesta kontakterna mellan det offentliga och medborgare, det lokala näringslivet och civilsamhället. Den lokala och regionala nivån kan vara utgångspunkt för samverkan där olika aktörer, inom sina respektive uppdrag, arbetar för Agenda 2030. Samarbetet bör stödja nytänkande, där forskning och utveckling samt digitaliseringens möjligheter tas tillvara. Strategiska offentliga inköp är ett viktigt verktyg för att påskynda en mer hållbar utveckling. Kommuner och landsting engagerar sig också inom ramen för sina befogenheter i internationellt utvecklingssamarbete och bidrar på så sätt till det globala genomförandet.

5.2 Åtgärder som stödjer genomförandet i kommuner och landsting

Genomförandet av Agenda 2030 förutsätter samarbete och samverkan mellan staten, kommunerna och landstingen för att stärka kompetensen och förmågan att implementera agendan. Regeringen stärker förutsättningarna, bl.a. genom beslut som minskar ojämlikheten i landet och genom att bygga upp effektiva och inkluderande institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer. En ny kommunallag har införts och en översyn pågår av systemet för kostnadsutjämnningen för kommuner och landsting. Därtill stödjer statliga myndigheter genomförandet inom sina respektive områden.

I avsnitt 6 och 8 redovisar regeringen åtgärder som i flera delar berör kommunsektorn. Åtgärderna i detta avsnitt syftar till att stödja kommuner och landsting i deras sammanhållna arbete med att genomföra Agenda 2030. SKL är en viktig samarbetspart i detta arbete.

En strategi för att stärka kommunernas kapacitet

Under de närmaste decennierna ställs kommunerna inför en rad utmaningar, bl.a. till följd av den demografiska utvecklingen och en snabb urbanisering. För att kommunerna ska kunna möta samhällsutvecklingen krävs att de har en kapacitet som står i proportion till uppgifterna. Regeringen har därför tillsatt Kommunutredningen. Utredningen ska senast den 15 oktober 2019 presentera en strategi för att stärka kommunernas kapacitet att fullgöra sina uppgifter och hantera sina utmaningar. Av kommitténs direktiv framgår att kommunerna måste ha kapacitet att axla en viktig roll i arbetet med hållbar utveckling.

Kunskapshöjande åtgärder

Agenda 2030-delegationen har i uppdrag att förankra Agenda 2030 och dess mål samt utveckla en bred dialog om hållbar utveckling med kommuner och landsting och övriga aktörer. Delegationen har bl.a. genomfört kommundialoger och tvärsektoriella konsultationer. Av delegationens förslag till handlingsplan framgår att det finns ett behov av ökad kunskap hos förtroendevalda och offentligt anställda i kommuner och landsting. Detta avser bl.a. kunskap om innehållet i agendan, om vad den innebär i den lokala och regionala kontexten och om hur kommuner och landsting kan agera för att uppnå målen i agendan. Delegationen har även i den rapport som lämnades i mars 2018 lyft fram att det även fortsättningsvis är en central uppgift att kommunicera innehållet i agendan, bl.a. för att skapa insikt och förståelse för hur lokala och regionala lösningar till stor del är svaret på de globala utmaningarna.

Delegationen har inlett ett arbete med filmade föreläsningar och nedladdningsbara presentationer samt planerar även en satsning på att genomföra webb-seminarier för att ytterligare öka möjligheten till kunskapsspridning. I uppdraget att sammanställa och sprida goda exempel inom området hållbar utveckling har delegationen valt att fokusera på lärande exempel på hur agendan kan integreras i det ordinarie arbetet och hur man får till stånd den förflyttning och omställning som agendan innebär. Delegationen kommer också att genomföra en kartläggning av existerande plattformar och mötesplatser.

I november 2017 överlämnade SKL en skrivelse till regeringen om Agenda 2030-delegationens förslag till handlingsplan (Fi2017/04444/SFÖ). SKL instämmer i delegationens bild av att det finns ett behov av att höja kunskapsnivån, framför allt för hur kommuner och landsting kan arbeta sammanhållet och långsiktigt med socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar utveckling. SKL kommer att på olika sätt verka för att kommuner och landsting kan bedriva ett sammanhållet hållbarhetsarbete. Bland annat har ett kommunikationsprojekt inletts tillsammans med Svenska FN-förbundet i syfte att stärka kunskapen om och engagemanget för agendan. Projektet är treårigt och drivs med stöd från Sida.

Indikatorer för Agenda 2030 på lokal och regional nivå

På internationell nivå finns indikatorer utifrån agendans mål och delmål. SCB har också på regeringens uppdrag redovisat förslag till nationella indikatorer som täcker agendans mål och delmål. I en bilaga till 2017 års ekonomiska vårproposition introducerade regeringen ett ramverk med 15 indikatorer som belyser ekonomiska, miljömässiga och sociala aspekter av livskvalitet. I avsnitt 8 beskrivs uppdraget till SCB om att samordna den statistiska uppföljningen.

Utöver detta finns ett behov av nyckeltal som drivkraft och stöd för genomförandet av Agenda 2030 på den lokala och regionala nivån. Nyckeltal kan styra och vägleda kommuner och landsting som efterfrågar stöd i sitt uppföljningsarbete. Agenda 2030-delegationen lyfter i sitt

förslag till handlingsplan detta som ett identifierat samarbetsområde med SKL. Delegationen föreslår att det samtidigt görs en översyn av Rådet för främjande av kommunala analysers (RKA) befintliga nyckeltal för hållbar utveckling och att eventuellt intresse inom kommunsektorn för öppna jämförelser avseende hållbar utveckling undersöks närmare. SCB ansluter sig i sin redovisning av nationella indikatorer (se avsnitt 8.2) till delegationens förslag och uttrycker en vilja att bidra till analysen av vilka nyckeltal som är möjliga och relevanta att följa på regional och lokal nivå.

Åtgärder 2018–2020

- Regeringen stödjer och följer pågående arbete för att höja kunskapsnivån om hur kommuner och landsting kan arbeta sammanhållet och långsiktigt med socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar utveckling. Regeringen har också gett Agenda 2030-delegationen i uppdrag att förankra Agenda 2030 och dess mål samt utveckla en bred dialog om hållbar utveckling.
- RKA kommer mot denna bakgrund att i samråd med Agenda 2030-delegationen, SCB och representanter för kommuner och landsting ta fram frivilliga nyckeltal för kommuner och landsting utifrån målen och delmålen i Agenda 2030.

6

Samverkan och partnerskap med näringsliv och civilsamhälle

Samarbete och samverkan, både nationellt och internationellt, är en grundbult i det svenska samhället och en nyckel till framgång i arbetet med Agenda 2030. Samarbete som involverar olika sektorer och aktörer både i problemformulering och genomförande är särskilt viktiga för att hantera agendans sammanflätade mål. Det är därför centralt att det finns plattformar för dessa ändamål där politiker, myndigheter, institutioner, näringsliv, civila samhället och akademien kan mötas.

6.1 Nyskapande plattformar och partnerskap

I det svenska samhället finns det en mängd samarbeten och plattformar som bidrar till hållbar utveckling. Partnerskapen förstärker Sverige som kunskaps- och innovationsnation, ökar förändringsbenägenheten och höjer Sveriges förmåga att globalt bidra till hållbar utveckling. Under de senaste åren har ett antal ytterligare aktörsplattformar och partnerskap skapats, flera med direkt koppling till agendan (för internationella partnerskap, se även avsnitt 7).

Nationella innovationsrådet och de strategiska samverkansprogrammen

Nationella innovationsrådet inrättades av regeringen för att möta behovet av en tydlig ledning och samordning på högsta politiska nivå av tvärasektoriella partnerskap. Rådet leds av statsministern och är ett rådgivande organ till regeringen, med uppgift att bidra till bättre förutsättningar för innovation, ökad konkurrenskraft och bättre förmåga att lösa samhällsutmaningar. I rådet ingår tio medlemmar från näringslivet och forskarvärlden.

Utifrån diskussioner i innovationsrådet har regeringen etablerat fem strategiska samverkansprogram för att driva på förnyelse i näringsliv och samhälle. Programmen innebär ett utvecklat samarbete mellan politik, myndigheter, näringsliv, civilsamhälle samt universitet och högskolor, och bedrivs inom områdena Nästa generations resor och transporter, Smarta städer, Cirkulär och biobaserad ekonomi, Life science samt Uppkopplad industri och nya material. Regeringen avser att fortsätta arbetet i Nationella innovationsrådet och med de fem strategiska samverkansprogrammen.

Näringsliv och myndigheter samverkar kring hållbar utveckling

Näringslivet är en betydelsefull aktör och samverkar med andra samhällsaktörer i genomförandet av Agenda 2030. Ett exempel på ett sådant samarbete är Swedish Leadership for Sustainable Development, som omfattar 26 ledande svenska företag, tre expertorganisationer,

Swedfund och Sida. Nätverkets medlemmar har enats om att bidra till uppfyllandet av de globala målen, genom att minska miljöpåverkan och använda resurser på ett effektivare sätt, bidra till att skapa jobb med anständiga villkor, bekämpa korruption och oetiskt uppförande samt säkerställa jämställdhet och allas lika rättigheter.

En annan plattform, Swedish Investors for Sustainable Development, samlar i samverkan med Sida 17 svenska långsiktiga investerare och aktörer inom finanssektorn. Deltagarna bidrar till den internationella dialogen om investerarnas roll i hållbar utveckling.

Regeringen välkomnar dessa initiativ som visar på det breda ansvarstagandet i det svenska samhället för hållbar utveckling.

Basindustrin går i täten

Den svenska stål- och gruvnäringen samverkar kring Agenda 2030 genom ett hållbarhetsnätverk knutet till Jernkontoret. Agendan ger branschen starka incitament att utveckla verksamheten så att den bidrar till de globala målen. Nätverket samverkar kring teknikutveckling och innovation, t.ex. samverkansprojektet Stål utan kol, och kring en hållbarhetskompass för samhällsnytta, i samverkan med Stockholm Environment Institute. Branschen arbetar också med ett ekosystemperspektiv i verksamheten.

Skogsnäringens hållbarhetsarbete omfattar vidare alla led i värdekedjan – skogsbruk, tillverkningsprocesser, energi, kemikalier, avfallshantering och transporter. Samverkan mellan skogsföretagen, akademi och myndigheter, liksom med civilsamhället, bidrar till både teknisk utveckling och policyutveckling som främjar hållbarhet. Regeringen uppmuntrar fler branscher att visa ledarskap och se möjligheterna i agendan.

Malmö – en kommun som satsar på partnerskap

Malmö kommun startade tidigt ett arbete med Agenda 2030 och integrerar nu målen i kommunens ledningssystem. En finans- och hållbarhetsberedning har inrättats, liksom ett kansli som leder det strategiska arbetet med Agenda 2030. Ett av de strategiska områden som kommunen identifierat är innovativa partnerskap som gör skillnad. Malmö kommun har ett nära samarbete med Malmö universitet, myndigheter, näringsliv, idéburen sektor och Malmöborna. Samarbetet bygger på att se varandras styrkor, en vilja att förstå varandras förutsättningar och förmåga att ta tillvara alla resurser. Regeringen uppmuntrar lärande mellan kommuner i hållbarhetsarbetet och har också gett Agenda 2030-delegationen i uppdrag att sammanställa och sprida information om lärande exempel. Regeringen ser positivt på att kommuner i sitt arbete med Agenda 2030 utvecklar innovativa partnerskap med bl.a. näringslivet, civilsamhället och forskarsamhället.

Arbetsförmedlingen – en myndighet som utvecklar partnerskap

Arbetsförmedlingen är ett exempel på en myndighet som arbetar aktivt med att utveckla olika typer av partnerskap. På nationell nivå samverkar myndigheten med Svenska kyrkan för att underlätta för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden att kunna försörja sig själva. På regional nivå deltar myndigheten fram i NAD (Nätverk, Aktivitet, Delaktighet) som genom samverkan med idéburna organisationer stärker delaktigheten och underlättar för nyanlända att få jobb. Regeringen välkomnar att också statliga myndigheter, i syfte att uppnå målen i Agenda 2030, utvecklar partnerskap med såväl civilsamhället som näringslivet och forskarsamhället.

Civilsamhällets organisationer

Civilsamhällets engagemang spelar en avgörande roll för genomförandet av Agenda 2030. Ett stort antal civilsamhällesorganisationer i Sverige, inom de mest skiftande områden, är engagerade i genomförandet av agendan. Nyligen har dessa tagit initiativ till en stärkt samverkan mellan organisationerna i frågor rörande agendan vilket kan bli en motsvarighet till myndigheternas samverkan i GD-nätverket. Den etablerade strukturen för samverkan med civilsamhället, Överenskommelse om en stödstruktur för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället på nationell nivå, kommer att ge organisationerna visst stöd i detta.

Civilsamhällets organisationer är också viktiga aktörer i skapandet av nya partnerskap med den offentliga sektorn, näringslivet, forskarsamhället och andra. Under arbetet med agendan har de idéburna organisationerna på det sociala området lämnat åtta förslag till partnerskap för att möta samhällsutmaningar – Möjlighetslistan för hållbar utveckling – som bl.a. omfattar insatser i utsatta områden, folkhälsa, vägar till arbetsmarknaden och etablering av nyanlända. Dessa utgör nu en del av underlaget för regeringens fortsatta arbete med att uppnå agendans mål.

Regeringen välkomnar att civilsamhällets organisationer stärker sin samverkan i frågor som berör Agenda 2030. Regeringen uppmuntrar civilsamhället att också medverka till nya partnerskap mellan civilsamhället och bl.a. kommuner och landsting, statliga myndigheter, näringslivet och forskarsamhället.

Svenska rättighetsbaserade civilsamhällesorganisationer har stor betydelse för det svenska utvecklingssamarbetets resultat och bidrag till Agenda 2030. I grunden finns ett gemensamt åtagande som syftar till att skapa ett långsiktigt förhållningssätt och en inkluderande process. En gemensam arbetsgrupp har till uppgift att ta detta arbete vidare.

Förnyelsejobb skapar nya partnerskap

Förnyelsejobbet är ett innovationsjobb som hanterar komplexa samhällsproblem genom att sätta användaren i centrum. Förnyelsejobbet är ett initiativ från SKL som samordnas av Stiftelsen Svensk Industridesign. Syftet är att verka som en sektorsövergripande innovations- och samverkansplattform. Arbete med ensamkommande unga har varit ett särskilt fokus för förnyelsejobbet under 2017. I denna samverkan ingår flera myndigheter, men också andra aktörer och de ensamkommande unga själva. Regeringen välkomnar denna typ av initiativ som uppmuntrar och praktiskt underlättar tvärssektoriell samverkan mellan många olika typer av aktörer.

Open Government Partnership

Sverige är medlem i den multilaterala organisationen Open Government Partnership (OGP) och har åtagit sig att verka för att öka öppenhet och transparens i den offentliga förvaltningen, utveckla samverkan med civilsamhället och främja nya tekniker som stödjer datadriven innovation och medborgarsamverkan. Regeringen avser att ta fram en ambitiös svensk handlingsplan för OGP-medlemskapet som bidrar till uppfyllelsen av Agenda 2030.

6.2 Nya möjligheter till samverkan

Regeringen kan initiera partnerskap och visa på riktning, men framför allt ansvarar regeringen för att fortsätta stärka förutsättningarna för partnerskap. Nedan nämns två åtgärder som syftar till detta.

Idéburna offentliga partnerskap – en samverkansform för framtiden

De samhällsutmaningar som Agenda 2030 innebär kommer att kräva en närmare samverkan mellan den offentliga sektorn och civilsamhället. Under senare år har intresset för organiserad samverkan genom idéburna offentliga partnerskap (IOP) ökat kraftigt, inte minst i kommunerna.

IOP bygger på ömsesidig samverkan mot gemensamma mål. Det innebär ofta att resurser i form av pengar, personal, volontärer, lokaler m.m. samlas i ett partnerskap som drivs av den idéburna organisationen, i syfte att lösa en gemensam samhällsutmaning. Initiativet till ett IOP ska komma från den idéburna sektorn, inte vara en beställning av det offentliga. SKL samt kommunerna och landstingen arbetar med att utveckla innehållet i och formerna för IOP, men någon statlig myndighet har ännu inte medverkat i denna typ av partnerskap. Detta beror framför allt på att det legala utrymmet inte är tydligt definierat.

En ny Agenda 2030-strategi inom utvecklingssamarbetet som främjar partnerskap

- Under 2017 och 2018 beslutar regeringen om fem nya femåriga strategier inom utvecklingssamarbetet som stödjer hållbar utveckling. Det handlar om en strategi för kapacitetsutveckling, partnerskap och metoder som stödjer Agenda 2030 för hållbar utveckling, en strategi för global jämställdhet och kvinnors och flickors rättigheter i utvecklingssamarbetet, en strategi för Sveriges globala utvecklingssamarbete inom hållbar miljö, hållbart klimat och hav, samt hållbart nyttjande av naturresurser, en global strategi för hållbar ekonomisk utveckling och en global strategi för socialt hållbar utveckling.

Åtgärder 2018–2020

- Regeringen avser att underlätta för fler IOP runt om i landet och har därför inlett ett arbete med att tydliggöra de rättsliga förutsättningarna. Avsikten är att ta fram riktlinjer, kriterier eller något annat tillämpbart instrument för ingående av IOP i syfte att öka förekomsten av dessa. Genom att tydliggöra de rättsliga förutsättningarna räknar regeringen med att även statliga myndigheter ska kunna ingå överenskommelser om IOP.
- Med strategin för kapacitetsutveckling, partnerskap och metoder som stöder Agenda 2030 för hållbar utveckling avser regeringen att bidra till kapacitetsutveckling, samverkan och partnerskap med en bredd av aktörer samt utveckling av metoder och arbetsformer. Strategin ska bidra till en stärkt institutionell kapacitet hos aktörer i partnerländer för hållbar utveckling och fattigdomsminskning samt förbättrade möjligheter och stärkt kapacitet att uppnå målen i Agenda 2030. Den ska också bidra till stärkt kapacitet och lärande inom en bred svensk resursbas, såsom t.ex. myndigheter, civilsamhälle och näringsliv, för ett internationellt genomförande av Agenda 2030.

7

Sverige som pådrivande kraft inom EU och för det internationella genomförandet av Agenda 2030

Agenda 2030 genomsyrar det internationella samarbetet såväl inom EU, FN och de internationella finansiella institutionerna som i Sveriges bilaterala relationer med andra länder. Det sker inte minst genom biståndet och PGU. I detta avsnitt beskrivs de internationella arenor där Sverige verkar som en pådrivande kraft för Agenda 2030, vidare lämnas en redogörelse för hur arbetet kan intensifieras.

7.1 Bilateral samarbeten genom Sveriges utlandsmyndigheter

Många av Sveriges utlandsmyndigheter arbetar med Agenda 2030 i de bilaterala relationerna, i synnerhet med mål 5 om jämställdhet, mål 8 om inkluderande ekonomisk tillväxt och anständiga arbetsvillkor, mål 13 om klimat samt mål 16 om fredliga och inkluderande samhällen. Flera utlandsmyndigheter har hållbar utveckling som ett övergripande mål för sin verksamhet.

Åtgärder 2018–2020

- Regeringen tar 2018 fram ett stödpaket med information och verktyg för utlandsmyndigheternas arbete med att främja genomförandet av Agenda 2030.
- Utlandsmyndigheternas verksamhet ska fortsatt genomsyras av genomförandet av Agenda 2030, vilket ska återspeglas i verksamhetsplaneringen.
- Utlandsmyndigheterna ska årligen, med start hösten 2019, rapportera om vilka effekter deras insatser haft på genomförandet av Agenda 2030 i verksamhetsländerna.

7.2 Samarbeten i Sveriges närområde

Nordiska ministerrådet har i årtionden främjat en hållbar utveckling i Norden och omvärlden. I maj 2017 lanserade de nordiska statsministerrarna satsningen Nordiska lösningar på globala utmaningar, som ska bidra till att möta efterfrågan på innovativa samhällslösningar där de nordiska länderna har spetskompetens. I september 2017 beslutades ett program för genomförandet av Agenda 2030, Generation 2030. Sverige har varit pådrivande i expertgruppen för hållbar utveckling i Östersjöregionen inom Council of the Baltic Sea States (CBSS). En handlingsplan för genomförandet av Agenda 2030 i ett regionalt perspektiv antogs av utrikesministrarna från länderna i Östersjöregionen i juni

2017. Sverige har i Arktiska rådet drivit frågan om klimatförändringar och hållbar utveckling genom olika projektverksamheter. Sverige har även verkat för att få länderna att tydligt erkänna klimatförändringarna i Arktis och tydliggöra behovet av att agera för att minska utsläppen. Arbetet i Barentsrådet har kretsat kring hållbar utveckling på regional nivå. Länsstyrelserna i Västerbottens och Norrbottens län har exempelvis genomfört insatser med fokus på mellanfolkliga kontakter för att främja hållbar utveckling.

Åtgärder 2018–2020

- Regeringen avser att aktivt verka för integrering av hållbarhet inom Nordiska ministerrådet och genomförandet av Generation 2030. Den svenska ordförandeskapssatsningen i Nordiska ministerrådet, Främjande av nordiska hållbarhetslösningar, löper under perioden 2018–2020 och är kopplad till mål 11 om hållbara städer och samhällen och mål 12 om hållbar konsumtion och produktion.
- Regeringen avser att fortsätta verka för genomförandet av CBSS:s handlingsplan för Agenda 2030 och samarbetet för en gemensam position för ökat samarbete inom civilskydd, samt för att vidareutveckla arbetet mot människohandel. Sverige bör även fortsättningsvis prioritera arbetet med riskutsatta barn samt återaktivera expertgruppen om havspolitik.
- Agenda 2030 och Parisavtalet utgör utgångspunkter för det svenska ordförandeskapsprogrammet i Barentsrådet 2017–2019. Regeringen avser att verka för att en hållbar regional utveckling även fortsättningsvis är prioriterat inom Barentssamarbetet.
- Regeringen avser att i Arktiska rådet fortsätta verka för ett ökat skydd av biologisk mångfald och ekosystem på land och till havs, förstärkt klimatarbete samt ett hållbart resursutnyttjande. Regeringen avser vidare att verka för att rådets strategiska plan tar sin utgångspunkt i Agenda 2030.

7.3 Samarbeten på andra regionala arenor

Sverige verkar på ett antal regionala arenor där Agenda 2030 ofta lyfts fram. Inom det östliga partnerskapet har Sverige framgångsrikt verkat för att reformarbetet i de sex partnerländerna (Armenien, Azerbajdzjan, Georgien, Moldavien, Ukraina och Vitryssland) länkas till Agenda 2030, bl.a. genom toppmötesdeklarationen 2017 och åtgärdsprogrammet med 20 punkter till 2020 (20 deliverables for 2020). De regionala organisationerna i Afrika har en växande roll i arbetet med att genomföra Agenda 2030. Ländernas egna åtaganden för Agenda 2030 utgör en grund för dialog och samarbete. I Asien och Oceanien finns flera länder som är centrala för att nå agendans mål. Regionen är dynamisk, men står för mer än hälften av världens koldioxidutsläpp. Utvecklingen avseende mänskliga rättigheter, demokrati och jämställdhet är överlag negativ. Association of Southeast Asian Nations (ASEAN) och Asia-

Europe Meeting (ASEM) är viktiga regionala plattformar för genomförandet av Agenda 2030.

Två viktiga samarbetsfora i Medelhavsregionen, Mellanöstern och Nordafrika är Unionen för Medelhavet (UfM) och Anna Lindh Foundation (ALF). De för samman EU och länderna i Medelhavsregionen i samarbetsprojekt för regional dialog och ett närområde med säkerhet, fred, jämställdhet, hållbarhet, sysselsättning, inkludering och samexistens. Under 2018 kommer regeringen att lansera en ny handlingsplan för relationen till och partnerskapet med Latinamerika och Karibien. Dess fokusområden sammanfaller med centrala delar av Agenda 2030.

Åtgärder 2018–2020

- Regeringen avser att fortsätta bidra till stärkt regional samverkan i Asien, Afrika, Latinamerika och Karibien på olika regionala arenor med ett ökat fokus på att skapa ett integrerat arbete mellan miljö- och klimatfrågor och mänskliga rättigheter, demokrati och jämställdhet för kvinnors resurser, rättigheter och representativitet.
- Regeringen avser att verka för integrering av Agenda 2030 inom det östliga partnerskapet i dess multilaterala dimension, med särskilt fokus på de 20 målsättningarna, och att kopplingarna tydliggörs och kommuniceras.
- Regeringen avser att fortsätta sin medverkan i UfM och ALF och genom dessa verka för genomförandet av Agenda 2030.
- Inom ASEAN och ASEM avser regeringen att medverka till att bl.a. mänskliga rättigheter, fri och rättvis handel, klimat och jämställdhet prioriteras.
- Regeringen avser att verka för en öppen och rättvis handel och inom exportfrämjandet samarbeta med en bredd av aktörer för hållbara samhällslösningar, t.ex. genom Team Sweden Indien, Team Sweden Kina och innovationssamarbeten. Exportfrämjandet ska ha en hög ambition för hållbart företagande.

7.4 EU, Europarådet och OSSE

Regeringen anser att EU:s politikutveckling, strategier och agerande, både internt och externt, ska vägledas av Agenda 2030. EU:s engagemang är en viktig faktor för att målen ska nås både i Europa och globalt. Ett exempel på Sveriges bidrag till hållbarhetsarbetet inom unionen är EU:s beslut i mars 2017 om EU:s utsläppshandelssystem. Det nya systemet anpassas till Parisavtalet och mål 13 om att bekämpa klimatförändringen i Agenda 2030. I diskussionerna om den framtida gemensamma jordbrukspolitiken inom EU förväntas agendan få en viktig roll. Inom EU:s gemensamma handelspolitik verkar Sverige för en fri och rättvis handel. Agenda 2030-målen är vidare en naturlig refe-

renspunkt inför den kommande revideringen av handlingsplanen för genomförandet av EU:s strategi för Östersjöregionen.

I maj 2017 antogs EU:s nya utvecklingspolicy The New European Consensus on Development, som är anpassad efter Agenda 2030 och de tre dimensionerna av hållbar utveckling. EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik, inklusive genomförandet av EU:s globala strategi samt strategin för resiliens i EU:s yttre åtgärder, är viktig för genomförandet av Agenda 2030. Inom EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik har Sverige verkat för en stärkt förmåga till civil och militär krishantering. Här finns tydliga kopplingar till Agenda 2030.

Europarådets verksamhet knyts alltmer till Agenda 2030. Detta gäller även inom kärnområdena som mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer. Inom OSSE (Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa) är Sverige pådrivande framför allt i frågor som rör konfliktförebyggande och konfliktlösning, liksom respekten för demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer, samt för ett jämställdhetsperspektiv.

Åtgärder 2018–2020

- Regeringen avser att verka för att all relevant policyutveckling i EU präglas av Agenda 2030 och att agendan, inom ramen för regeringens övergripande förhandlingsmål, beaktas vid utformandet av nästa fleråriga budgetram.
- Regeringen ska fortsätta att aktivt bidra till EU:s genomförande av Agenda 2030.
- Regeringen avser att delta aktivt i Eurostats statistikbaserade uppföljning av Agenda 2030, säkerställa kopplingarna till nationell uppföljning och värna uppföljningen inom FN.
- Regeringen avser att verka för hållbarhet och Agenda 2030 i EU:s gemensamma handelspolitik samt för en tydlig EU-plattform för hållbart företagande för att främja agendan inom den privata sektorn.
- Regeringen avser att fortsätta verka för genomförandet av EU:s nya utvecklingspolicy.
- Regeringen avser att fortsätta verka för genomförandet av Agenda 2030 inom EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik, i EU:s globala strategi samt i strategin för resiliens i EU:s yttre åtgärder.
- Regeringen avser att fortsätta främja en stark länk mellan Agenda 2030 och Europarådets verksamhet.

7.5 FN och multilaterala samarbeten

Inom hela FN-systemet, inklusive i säkerhetsrådet, verkar Sverige för att stärka stödet för och genomförandet av Agenda 2030. Det sker i policydokument, beslut och konkreta insatser i världen. Den årliga uppföljningen av Agenda 2030 i FN:s politiska högnivåforum om hållbar utveckling (HLPF) är angelägen och Sverige deltog i de frivilliga nationella översynerna 2017.

Regeringen stödjer helhjärtat FN:s generalsekreterares ambitioner om reform och modernisering av FN-systemet. Det behövs ett sammanhängande arbetssätt centralt och på landnivå. Sverige stödjer vidare Resident Coordinator-systemet som samordnar FN:s arbete på landnivå och Agenda 2030-samordningen från generalsekreterarens kontor. Sverige verkar också för en ökad icke öronmärkt finansiering av FN:s fonder och program, vilket är en förutsättning för ett långsiktigt och hållbart utvecklingsarbete.

Regeringen verkar i en rad internationella finansiella institutioner, inklusive Världsbanksgruppen, Internationella valutafonden och de regionala investerings- och utvecklingsbankerna, för att de ska bidra till Agenda 2030 i enlighet med sina respektive mandat. Institutionerna har en viktig roll för att finansiera projekt som bidrar till hållbar utveckling på fördelaktiga villkor, att mobilisera medel till projekt från den privata sektorn samt för att bistå medlemsländer med rådgivning på policynivå och teknisk assistans. Regeringen driver på för ambitiösa målsättningar för utvecklingsbankernas uppdrag att bidra med kompetens och finansiering av globala gemensamma nyttigheter, som t.ex. jämställdhet, motverkandet av klimatförändringar och konfliktförebyggande

Regeringens ambition är att aktivt medverka till att FN och de internationella finansiella institutionerna bidrar till en hållbar utveckling i sina egna upphandlingar samt verkar för en hållbar upphandling i sina samarbetsländer.

Sverige stödjer FN:s Global Compact och dess arbete med att sprida principerna om hållbart företagande. Global Compact har också som mål att bidra till agenda 2030 och kan tjäna som en länk mellan FN och den privata sektorn i detta arbete.

OECD är viktigt för Sveriges arbete med Agenda 2030. Sverige verkar för att OECD ska stödja medlemsländernas arbete för hållbar utveckling i form av ökad sysselsättning, kvalitativt arbete, god utbildning samt ett aktivt miljö- och klimatarbete. OECD:s biståndskommitté, OECD-DAC, beslutade nyligen om ett nytt mandat med koppling till genomförandet av Agenda 2030. Regeringen har bidragit till en OECD-handlingsplan för genomförandet av Agenda 2030.

Regeringen har tillsammans med OECD och ILO tagit initiativ till Global Deal, som presenterades i september 2016. Global Deal är ett globalt partnerskap som fokuserar på förbättrade arbetsmarknadsrelationer och social dialog som ett verktyg för bättre arbetsvillkor och

inkluderande tillväxt. Global Deal bidrar specifikt till mål 8 om anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt och mål 10 om minskad ojämlikhet, men även till mål 17 om globala partnerskap. Sverige har en ledande roll i arbetet, men under 2018 kommer sekretariatsfunktionen att föras över till en internationell organisation.

Agenda 2030 lyfter fram den multilaterala handelspolitikens roll för hållbar utveckling. Världshandelsorganisationen (WTO) tillhandahåller ett multilateralt regelbaserat handelssystem och har idag 164 medlemmar. Dess avtal reglerar minst 95 procent av världshandeln. En viktig funktion för WTO är att utgöra ett forum för att förhandla fram nya, gemensamma handelsregler i syfte att underlätta global handel. WTO spelade en avgörande roll vid utvecklingen av det handelsrelaterade utvecklingssamarbetet och är fortsatt en viktig aktör.

Åtgärder 2018–2020

- Regeringen avser att fortsätta stödja FN:s generalsekreterares process för att reformera FN och ett effektivt genomförande av reformerna, bl.a. genom beslut i styrelser och strategiskt finansiellt stöd.
- Regeringen avser att arbeta för en förutsägbar, flexibel och hållbar finansiering av FN:s utvecklingssystem. Sverige ska stå värd för ett informellt högnivåmöte som syftar till att nå en finansieringsöverenskommelse (Funding Compact) mellan FN-systemet och medlemsstaterna inom ramen för FN:s reformarbete.
- Regeringen avser att verka för ett bredare säkerhetsbegrepp i FN:s säkerhetsråd som beaktar sambanden mellan hållbar utveckling, mänskliga rättigheter, fred och säkerhet. Sverige ska verka för att genomförandet av Agenda 2030 tar hänsyn till eventuella effekter på konflikter och konfliktorsaker.
- Regeringen avser att delta i FN:s uppföljning av Agenda 2030, såsom HLPF. Sverige bör återrapportera genomförandet av agendan till HLPF 2021 eller 2022.
- Regeringen avser att visa fortsatt ledarskap i det internationella arbetet för att nå mål 14 om hav och marina resurser, verka för en ambitiös uppföljning av FN:s havskonferens och för en uppföljande konferens 2020. Sverige ska spela en nyckelroll inom initiativen Friends of Ocean Action and Ocean Pathway, som är centrala för att engagera en bredd av aktörer i havsfrågorna.
- Regeringen avser att visa fortsatt globalt ledarskap i frågor som rör trafiksäkerhet, bl.a. genom att stå värd för FN:s tredje globala trafik-säkerhetskonferens 2020.
- Regeringen avser att verka för en ambitiös EU-position i förhandlingarna om ett nytt bindande avtal om biologisk mångfald bortom nationell jurisdiktion, som inleds 2018.

- Regeringen avser att verka för ett effektivt och väl fungerande system med internationella finansiella institutioner, inklusive multilaterala utvecklingsbanker, som bistår länder vid genomförandet av Agenda 2030 inom ramen för respektive institutions mandat.
- Regeringen avser att fortsätta bedriva ett aktivt policyarbete avseende hållbar upphandling inom FN, de internationella finansiella institutionerna och deras samarbetsländer.
- Regeringen avser att under 2018, som medordförande i Gröna klimatfonden, bidra till att fonden visar ledarskap och till policyreformer som stärker tillgången till finansiering.
- Regeringen avser att prioritera att åtgärder i linje med Global Deal får ytterligare genomslag i utvecklingspolitiken och andra relevanta politikområden, t.ex. i handelspolitiken.
- Sverige ska ta initiativ till en analys av hur det internationella systemet för global hälsa kan stödja genomförandet av Agenda 2030 snarare än enbart millenniemålen.
- Regeringen avser att fortsätta verka för att det handelsrelaterade utvecklingssamarbetet stödjer Agenda 2030 samt för att försvara och stärka det multilaterala systemet.
- Regeringen avser att fortsätta verka för att OECD:s nyligen antagna handlingsplan för Agenda 2030 får genomslag i organisationens arbete på alla nivåer och i samtliga sektorer.
- Regeringen avser att fortsätta verka för att främja OECD:s riktlinjer för multinationella företag genom kapacitetshöjande åtgärder i de länder som inte har anslutit sig till dessa.

8

Styrning, ledning och uppföljning

8.1 Styrning och ledning

Av regeringsformen framgår att det allmänna ska främja en hållbar utveckling som leder till en god miljö för nuvarande och kommande generationer. Vidare ska det allmänna verka för att alla människor ska kunna uppnå delaktighet och jämlikhet i samhället och motverka diskriminering av människor. Enligt regeringsformen ska vidare den enskildes personliga, ekonomiska och kulturella välfärd vara grundläggande mål för den offentliga verksamheten. Det allmänna ska trygga rätten till arbete, bostad och utbildning samt verka för social omsorg och trygghet och för goda förutsättningar för hälsa. Sammantaget uttrycker regeringsformen i dessa och andra skrivningar många centrala delar av Agenda 2030.

Regeringen har i budgetpropositionen för 2018 slagit fast att Agenda 2030 ska genomföras inom ramen för ordinarie styrning och processer, genom arbete inom alla politikområden, så som bl.a. jämställdhetspolitiken, miljöpolitiken och PGU. Styrning och arbetssätt behöver utvecklas successivt och agendan kommer att användas i detta utvecklingsarbete. PGU är ett viktigt verktyg för att stärka synergier samt identifiera och hantera målkonflikter. Synbara exempel på hur de tre dimensionerna av hållbar utveckling får genomslag i ordinarie processer är besluten om jämställdhetsintegrering samt miljö- och klimatintegrering i Regeringskansliets beslutsprocesser. Det ramverk för nya mått på välbefinnande som regeringen presenterade i 2017 års ekonomiska vårproposition samt den fördelningspolitiska redogörelse som regeringen årligen lämnar till riksdagen utgör ytterligare exempel. I redogörelsen analyseras inkomstfördelningen i ett historiskt och internationellt perspektiv.

Jämställdhetsintegrering ska tillämpas inom alla politikområden och på alla nivåer samt finnas med i ett så tidigt skede som möjligt i Regeringskansliets olika processer. I budgetarbetet går integreringen under beteckningen jämställdhetsbudgetering och innebär att prioriteringar, vägval och tilldelning av resurser i budgeten i största möjliga mån ska främja jämställdhet. Syftet med jämställdhetsintegreringen är att åstadkomma bestående förändringar i verksamhet och arbetssätt, både inom Regeringskansliet och de statliga myndigheterna för att möjliggöra att de jämställdhetspolitiska målen nås.

Miljö- och klimatintegreringen i Regeringskansliets beslutsprocesser innebär att hänsyn ska tas till klimat- och miljöpåverkan i allt relevant beslutsfattande, på alla nivåer och i alla steg av processen. Miljömålen ska nås och Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsland. Det är ett delat ansvar och en gemensam uppgift för hela regeringen. Utöver de insatser som finansieras och utförs inom ramen för miljöpolitiken behöver klimat och miljö integreras i de övriga delar av regeringens politik där drivkrafter och lösningar till miljöproblemen finns.

I 2017 års ekonomiska vårproposition presenterade regeringen 15 indikatorer på välstånd som belyser ekonomiska, sociala och miljömässiga aspekter för att ge en bredare bild av samhällsutvecklingen. Denna redovisning är i linje med uppmaningen i Agenda 2030 att följa utvecklingen i alla tre dimensioner av hållbar utveckling. Flera av måtten kan också visa på utvecklingen för uppfyllelsen av mål och delmål i agendan.

Politiska beslut som fattas i Sverige har ofta en global påverkan. Genom PGU ska åtgärder som vidtas och beslut som fattas i Sverige även bidra till en rättvis och hållbar global utveckling. Detta gäller för samtliga politikområden. PGU är ett centralt verktyg för genomförandet av Agenda 2030. Synergier ska stärkas och målkonflikter ska identifieras och hanteras löpande i den ordinarie verksamheten och hanteras. Därigenom säkerställs ett samstämmigt genomförande. Regeringen redovisar sitt PGU-arbete för riksdagen vartannat år. Den senaste skrivelsen överlämnades till riksdagen i mars 2018.

Regeringen arbetar för en innovativ och samverkande förvaltning. I budgetpropositionen för 2018 framhölls bl.a. att behovet av samordning i flera fall har ökat och att styrningen i en del fall behöver bli mer sammanhållen, t.ex. genom att utgå från verksamhetsområden snarare än enskilda statliga myndigheter. Lokalisering och digitalisering är exempel på områden där ett helhetsperspektiv medför fördelar för staten som helhet, vilket också avspeglas i regeringens styrning.

Sverige har långtgående kommunal självstyrelse (se vidare avsnitt 5), vilket medför att statens styrning av kommuner och landsting måste utformas efter en avvägning mellan behovet av att styra och utrymmet för det kommunala självstyret. En sammanhållen och effektiv statlig styrning ger kommuner och landsting goda förutsättningar för arbetet med att genomföra Agenda 2030 och integrera de tre dimensionerna av hållbar utveckling i sin verksamhet och i sina styrprocesser. Detta ger förutsättningar för ett genomförande som kan anpassas efter lokala utmaningar och behov. Det är väsentligt att staten väljer effektiva sätt att styra på. Administration och detaljstyrning bör minimeras. På så sätt underlättas agendans genomförande utifrån ett kommunalt helhetsperspektiv. En tillitsbaserad styrning bidrar till att medarbetarnas kompetens tillvaratas, vilket stärker genomförandet av agendan också i förhållande till medborgare och företag.

Åtgärder 2018–2020

- Regeringen avser att låta utföra en årlig, extern kvantitativ uppföljning av arbetet med jämställdhetsintegrering i Regeringskansliet samt en kvalitativ utvärdering 2020.
- Arbetet med miljöpolicyen för integrering av klimat och miljö i Regeringskansliets beredningsprocesser ska löpande följas upp.
- Metodutveckling och kunskapshöjande insatser om Agenda 2030 planeras i Regeringskansliet.

- Väststandsindikatorerna följs upp i 2018 års ekonomiska vårproposition och regeringen avser att ge ansvariga myndigheter i uppdrag att göra en uppföljning inom sina respektive områden.
- Regeringen avser att utveckla den årliga fördelningspolitiska redovisningen i den ekonomiska vårpropositionen så att det ur den går att utläsa utvecklingen i relation till mål 10.1 om att minska inkomstklyftorna.
- Den globala indikatorn för samstämmighet för hållbar utveckling visar hur många länder som har mekanismer på plats för att stärka detta arbete. Regeringen anser att indikatorn är för övergripande och avser därför att utveckla en nationell indikator för att kunna följa upp PGU och mäta hur väl Sverige lever upp till denna politik.
- Regeringen kommer kontinuerligt att utveckla arbetet med hur bl.a. myndighetsstyrningen kan bidra till att stärka det gemensamma arbetet med hållbar utveckling.

Agenda 2030-delegationen

Agenda 2030-delegationen tillsattes av regeringen för att stödja och stimulera genomförandet av Agenda 2030. Delegationen har i uppdrag att förankra agendan och de 17 globala målen genom en bred dialog med främst myndigheter, kommuner och landsting, näringsliv, civilsamhälle och forskarsamhälle. Delegationen ska främja informations- och kunskapsspridning om hållbar utveckling, sprida goda exempel samt uppmuntra innovativa partnerskap. Delegationen arbetar särskilt med att etablera en nationell digital plattform, i syfte att underlätta för många att delta i arbetet med att genomföra Agenda 2030. Agenda 2030-delegationen lämnade i juni 2017 rapporten I riktning mot en hållbar välfärd, med bl.a. förslag om vad handlingsplanen ska innehålla.

Delegationen har våren 2018 utökats till tolv ledamöter, med en bred erfarenhet och kunskap från olika delar av samhället. Genom utvidgningen skapas förutsättningar för ett stärkt samarbete med näringslivet, civilsamhället, kommunerna och forskarsamhället.

Den 1 mars 2018 lämnade delegationen en redovisning av i vilken utsträckning det finns riksdagsbundna mål som helt eller delvis överensstämmer med de 17 globala målen och de 169 delmålen i Agenda 2030. Delegationens bedömning är att 120 av delmålen är nationellt relevanta, samt att det finns riksdagsbundna mål som stämmer överens väl med 97 och till viss del med 21 av dessa. Endast två av delmålen saknar koppling till riksdagsbundna mål. Analysen visar samtidigt att de riksdagsbundna målen i relativt liten utsträckning uttrycker de tvärgående perspektiven som finns i agendans deklARATION.

Redovisning av hållbarhet från statliga myndigheter

De statliga myndigheterna har en viktig roll i arbetet med att genomföra Agenda 2030. Det är de statliga myndigheterna som, tillsammans med kommuner, regioner och landsting, kommer att stå för den offentliga förvaltningens konkreta genomförande av agendan. De statliga myndigheterna har en stor potential att arbeta verksamhetsövergripande, eftersom de har en allmän uppgift att samverka.

Statligt ägda bolag ska enligt statens ägarpolicy upprätta en hållbarhetsredovisning enligt GRI:s riktlinjer (Global Reporting Initiative Standards) eller annat internationellt ramverk för hållbarhetsredovisning. Vid upprättandet av hållbarhetsredovisningen ska bolagen med statligt ägande följa de regler om hållbarhetsrapport i årsredovisningslagen (1995:1554) som gäller för större företag. För de statliga myndigheterna finns inte något sådant krav. Däremot omfattas många myndigheter av redovisningskrav inom miljöområdet och alla myndigheter har redovisningskrav som avser personalförsörjningen.

Åtgärder 2018–2020

- På regeringens uppdrag kommer Ekonomistyrningsverket att utreda om det finns behov av att införa ytterligare krav på hållbarhetsredovisning för statliga myndigheter. En jämförelse bör göras av hur de krav som ställs idag på myndigheterna att redovisa olika aspekter av hållbarhet, bl.a. avseende miljö, sociala förhållanden och personal, förhåller sig till de krav som ställs på större företag att redovisa en hållbarhetsrapport enligt årsredovisningslagen.

Digitalisering i världsklass

Målet för digitaliseringspolitiken är att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. I regeringens digitaliseringsstrategi För ett hållbart digitaliserat Sverige finns fem delmål för att nå det övergripande målet. Det rör sig om mål för digital kompetens, digital trygghet, digital innovation, digital ledning och digital infrastruktur. I strategin anges också att alla människor, kvinnor och män, flickor och pojkar, oavsett social bakgrund, funktionsförmåga och ålder, ska erbjudas förutsättningar att ta del av digital information och tjänster från det offentliga och kunna delta på ett likvärdigt sätt i samhället.

Regeringens mål för digitaliseringen av den offentliga förvaltningen är att skapa en enklare vardag för medborgare, en öppnare förvaltning som stödjer innovation och delaktighet samt en högre kvalitet och effektivitet i verksamheten. Detta innebär bl.a. att alla som vill ska kunna använda de möjligheter som digitaliseringen erbjuder, oavsett personliga förutsättningar som ålder, funktionsnedsättning och kunskapsnivå eller andra förutsättningar, exempelvis ekonomiska eller kulturella. En viktig målsättning är att utvecklingen av digitala tjänster ska bidra till att såväl kvinnor som män är nöjda med och nyttjar tjänsterna i likvär-

dig utsträckning. En säker, effektiv och innovativ digitalisering av den offentliga sektorn, som utgår från alla användares behov och förutsättningar, kräver omfattande samverkan och en samlad organisation som kan utveckla, samordna och stödja statliga myndigheter, kommuner och landsting i alla delar av landet.

Åtgärder 2018–2020

- Regeringen bedömer i budgetpropositionen för 2018 att den offentliga förvaltningen behöver öka förmågan att ta tillvara digitaliseringens möjligheter för att möta behoven hos privatpersoner och företag samt behovet av miljö- och klimatomställning.
- I september 2018 inrättas en ny myndighet, Myndigheten för digital förvaltning, i syfte att nå de angivna målen och öka digitaliseringen av den offentliga sektorn.
- Regeringen ska i olika styrningsåtgärder ta tillvara digitaliseringens möjligheter för ökad hållbarhet.

Myndighetsnätverket för Agenda 2030

Generaldirektörerna för ett 60-tal statliga myndigheter har enats om en gemensam avsiktsförklaring för genomförandet av Agenda 2030 och skapat en sammanslutning, GD-forum, för att följa upp agendan. Deltagandet är frivilligt och öppet för samtliga statliga myndigheter.

Genom GD-Forum visar deltagande myndigheters generaldirektörer ansvar och ledarskap för att bidra till genomförandet av Agenda 2030 och för att uppnå de globala målen för hållbar utveckling. GD-Forum bidrar genom myndigheternas expertis till analysen och genomförandet av Agenda 2030, och fungerar som en samtalspartner till regeringen.

De myndigheter som står bakom avsiktsförklaringen bidrar till genomförandet av Agenda 2030 genom att integrera de tre dimensionerna av hållbarhet i sin verksamhet utifrån sina uppdrag. Områdena för samverkan är:

- analys, strategisk dialog, ökad samstämmighet och former för konkreta samarbeten kring genomförandet av Agenda 2030,
- expertkunskap i dialogen och arbetet för hållbar utveckling,
- samverkan när myndigheterna möter aktuella globala utmaningar och identifierar möjligheter till lösningar,
- vidareutveckling av myndigheternas hållbarhetsarbete kopplat till Agenda 2030 och kommunikation kring detta på ett öppet och jämförbart sätt,

- vidareutveckling av samverkan som redan pågår mellan myndigheterna och tillsammans med andra aktörer, samt utprovning av nya arbetsmetoder i ljuset av den transformativa agendan, samt
- samverkan för att möta behov, förväntningar och efterfrågan på svensk kompetens för kapacitetsutveckling inom offentlig förvaltning.

Regeringen ser positivt på myndigheternas organiserade samverkan kring Agenda 2030. Den underlättar såväl genomförande som uppföljning och utvärdering av Agenda 2030. Den skapar även förutsättningar för erfarenhetsutbyte och underlättar vidare genomförandet av närliggande tvärssektoriella uppdrag, exempelvis förvaltningsinnovation.

Regeringen ser vidare positivt på att myndigheter bidrar till att utveckla verktyg för att integrera de tre dimensionerna av hållbarhet i sin verksamhet utifrån sina uppdrag. Initiativ för att systematisera och underlätta spridningen av erfarenheter av detta bör tas under kommande år.

8.2 Uppföljning

Uppdrag till Statistiska centralbyrån att samordna den statistiska uppföljningen av Agenda 2030

Att utveckla ett statistiskt uppföljningssystem, baserat på indikatorer i relation till agendans mål och delmål, är en central del av genomförandet av Agenda 2030. I februari 2017 gav regeringen SCB i uppdrag att redovisa hur en statistikbaserad analys av Sveriges genomförande av Agenda 2030 kan genomföras. I oktober 2017 slutredovisades uppdraget i och med rapporten Om statistikbaserad uppföljning av Agenda 2030. Slutrapporten innehåller bl.a. förslag till en nationell indikatorlista, rapporteringsmekanismer och styrning samt till integrerade analyser och tematiska uppföljningar.

- Regeringen ger SCB i uppdrag att samordna utvecklingen, produktionen och tillgängliggörandet av statistik för uppföljning av Sveriges genomförande av Agenda 2030. SCB ska under uppdragets genomförande samråda med Agenda 2030-delegationen. Delegationen ska även inom ramen för sitt fortsatta uppdrag ge förslag på hur analysen av denna statistik ska utvecklas.

Uppdrag till Statskontoret att följa upp och analysera det nationella genomförandet av Agenda 2030

- För att öka effektiviteten i genomförandet har regeringen gett Statskontoret i uppdrag att analysera och följa upp hur Agenda 2030 påverkar myndigheters, kommuners, och landstings hållbarhetsarbete. I uppdraget ingår även att lämna förslag på hur genomförandet kan vidareutvecklas.

- Inom ramen för uppdraget ska Statskontoret bl.a. följa upp och analysera om, och i så fall hur, myndigheter, kommuner, och landsting använder sig av Agenda 2030 för att utveckla sitt hållbarhetsarbete och integrera de tre dimensionerna av hållbar utveckling i sin kärnverksamhet, och i vilken utsträckning som agendan har integrerats i befintliga system. Uppdraget ska delredovisas senast den 31 oktober 2019 och slutredovisas senast den 30 juni 2020.

Vetenskapligt råd för hållbar utveckling

Agenda 2030 innebär komplexa utmaningar. Insatser för att lösa och genomföra målsättningarna i Agenda 2030 även fortsättningsvis ska vila på en solid vetenskaplig grund. Det vetenskapliga rådet för hållbar utveckling inrättades för att vara en plattform för dialog mellan vetenskap och politiker under 2015–2018. Det vetenskapliga rådet för hållbar utveckling har bidragit med underlag till regeringens arbete och verkat för en dialog mellan regeringen och vetenskapssamhället på flera viktiga områden. Rådet har bl.a. diskuterat forskningens roll i Agenda 2030 samt gjort sammanställningar av befintlig forskning. Det vetenskapliga rådet för hållbar utveckling och Agenda 2030-delegationen har i uppdrag att samarbeta kring genomförandet av agendan. Regeringen anser att användningen av ny och redan existerande forskning är avgörande för en stark utveckling av bra metoder och styrmedel för att nå de globala målen och avser därför att fortsätta utveckla samarbetet med kunskapssamhället.

Parlamentarisk förankring

Regeringen är kollektivt ansvarig för att genomföra Agenda 2030. Frågorna bereds av departementen utifrån respektive statsråds ansvarsområde och inom ramen för ordinarie processer. Detta gäller också för regeringens relationer med riksdagen. Budgetpropositionen lägger grunden för regeringens insatser, inklusive inom de politiska områden som agendan omfattar. När insatserna bidrar till att genomföra Agenda 2030 bör det tydligt framgå i berörda avsnitt i budgetpropositionen.

Agenda 2030 har ett långt tidsperspektiv, vilket ställer krav på en långsiktig politik med bred parlamentarisk förankring samt ett samarbete med samhället i stort. Förutsättningarna för detta är goda. Agenda 2030-delegationens analys visar att delmålen i agendan i hög utsträckning motsvaras av befintliga riksdagsbundna mål. Regeringen anser att en bred politisk samsyn i det fortsatta arbetet med att genomföra Agenda 2030 är värdefull. För att åstadkomma detta avser regeringen att bjuda in till regelbundna samtal med företrädare för riksdagens partier.

9

Vägen framåt

Regeringen för en politik för att Sverige ska vara ledande i genomförandet av Agenda 2030. I denna handlingsplan har regeringen redovisat ett antal åtgärder som under de kommande åren stärker omställningen mot en hållbar utveckling. Ett fortsatt svenskt ledarskap i genomförandet av agendan kräver en bred medverkan från alla samhällsaktörer. Omställningen är inte alltid enkel. Sambanden och utmaningarna är komplexa och förändringar tar tid. Några av de viktigaste åtgärderna i denna handlingsplan är därför det system av statistisk uppföljning samt oberoende kvalitativ analys som regeringen presenterar. De ger en kompass och innebär en möjlighet att justera kursen i den fortsatta gemensamma strävan att nå de globala målen.

Regeringskansliet

Växel: 08-405 10 00

Stockholm